

Nr. 65
februari-maart 2012
aflevering 1

Nieuwsbrief van het STEUNPUNT
INDUSTRIEEL en WETENSCHAPPELIJK
ERFGOED vzw

ISSN 1379-0420

Beelden van de studienamiddag Academisch Erfgoed van de VUB en de ULB, 16 december 2011. Foto's: D. Zenner

"Foto boven: links Dr. Nathalie Nyst, rechts Prof. M. Vanhaelen".

Secretariaat: SIWE vzw - Kluisdelle 12, 3010 Kessel-Lo.
e-mail: info@siwe.be Website: www.siwe.be Verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijke uitgever: Patrick Viaene – Land van Waaslaan 156 – 9040 Gent.
Samenstelling en eindredactie: Patrick Viaene (hoofredactie), m. m. v. het SIWE-team
Vormgeving: Alex Baerts /

LEUVEN: CONSERVATOR MUSEUM M PLOTS OVERLEDEN

Onlangs overleed Véronique Vandekerckhove ten gevolge van een tragisch verkeersongeval.

Zij was de drijvende kracht en het enthousiaste gezicht achter het ambitieuze Leuvense museumproject, dat uitmondde in "Museum M", de mooie realisatie die wij vandaag kennen.

SIWE vzw biedt langs deze weg aan de familie en nauwe bekenden van Véronique oprechte blijken van deelneming bij dit groot verlies.

VOORWOORD

De lange reeks van SIWE-activiteiten in 2011 werd op 16 december 2011 in schoonheid afgesloten met een boeiende studienamiddag op de VUB waar door tal van eminente sprekers ingegaan werd op het academisch wetenschappelijk erfgoed van de twee grote Brusselse universiteiten, de Vrije Universiteit Brussel en de Université Libre de Bruxelles.

De werking van SIWE wordt in 2012 voortgezet, evenwel zonder structurele ondersteuning vanwege de Vlaamse overheid, nu ETWIE vzw (met een structurele ondersteuning) startte (of 'startende' is) om als "landelijk expertise-centrum" haar opdracht van koepel en netwerker in de sector technisch, wetenschappelijk en industrieel erfgoed op te nemen. Het voorstel van SIWE vzw om dus in 2012 verder te werken met een bescheiden financiële overdracht en met (zeer schaarse) eigen middelen werd goed bevonden tijdens onze najaars-Algemene Vergadering. Er wordt verder gewerkt zonder personeel en uitsluitend op vrijwillige basis. Ook wordt er flink bespaard op diverse materiële onkosten.

SIWE blijft bereikbaar via e-mail en zal nog meer dan voorheen communiceren via digitale weg. De website www.siwe.be zal hierbij nog aan belang toenemen. Sparen betekent ook minder SIWE-Magazines en bovendien dat u voortaan de SIWE-Nieuwsbrief (met ingang van dit nummer 65) niet langer in "papier versie" toegestuurd krijgt maar enkel digitaal. Doel is zeker niet om de frekwentie te verlagen of om aan kwaliteit in te boeten. Het mag herhaald worden dat alle aanvullende informatie in verband met ons werkveld zeer welkom blijft.

Intussen wens ik aan iedereen veel leesgenot en herhaal ik aan onze lezers de beste wensen van SIWE voor een gezond, creatief en erfgoedvriendelijk jaar !

*In naam van de SIWE Raad van Bestuur,
Patrick VIAENE, voorzitter SIWE vzw*

VERSLAG VAN EEN AANTAL RECENTE SIWE-ACTIVITEITEN

Vrijdag 16 december 2011: DERDE SIWE-STUDIENAMIDDAG “ACADEMISCH WETENSCHAPPELIJK ERFGOED”

Plaats: VUB, Vrije Universiteit Brussel, Campus Pleinlaan 2, Etterbeek-Brussel

Dit werd de derde en (voorlopig) laatste SIWE-studienamiddag in de reeks “Academisch Wetenschappelijk Erfgoed”, na eerder studiedagen (één in 2008, vooral gefocust op de KULeuven en de Universiteit Antwerpen, en één die eind 2009 plaats vond, gefocust op UGent. We waren voor de 3de studiedag te gast in de VUB, met dank aan Prof. Peter Scholliers (VUB) voor de reservatie van het lokaal en aan Dr. Frank Scheelings voor de interessante inhoudelijke tips bij de voorbereiding van het studiedagprogramma.

Naast het wetenschappelijk (en architecturaal) erfgoed van de relatief jonge VUB kwam ook het wetenschappelijk en industrieel erfgoed van de ca. 200 jaar oude ULB vrij uitgebreid aan bod. Deelnemen aan deze studienamiddag was gratis, maar inschrijven verplicht. De erg gemotiveerde deelnemers uit diverse studierichtingen, die SIWE mocht verwelkomen, waren unaniem enthousiast over deze studiedag. Toch werden o.i. te weinig studenten en collega's uit de VUB-campus zelf bereikt. Het programma was compact en erg interessant, de timing –zoals steeds bij SIWE-studiedagen- strak. De sprekers en hun bijdragen op een rij:

Patrick Viaene, voorzitter SIWE vzw: Inleidende beschouwingen bij de studiedag: inhoud, doelstellingen en toekomstperspectieven.

Frank Scheelings (VUB): Het project universitair wetenschappelijk erfgoed: de casus van de VUB.

Jo Braeken (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Onroerend Erfgoed): Renaat Braem en de VUB: een verhaal van megastructuren, tempels en prefabs.

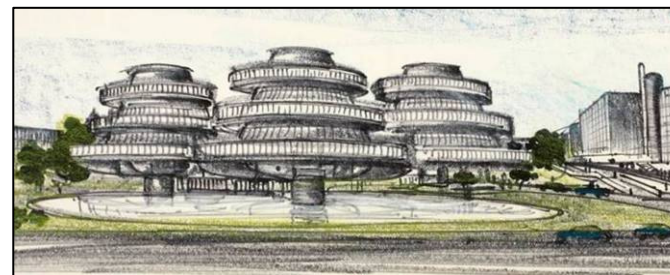
Nathalie Nyst (ULB): Musea, collecties en collectiebeleid van Université Libre de Bruxelles en de internationale netwerking rond de ULB-musea.

Jean Richelle (ULB): Het ‘Centre de Culture Scientifique’ Campus Parentville te Charleroi.

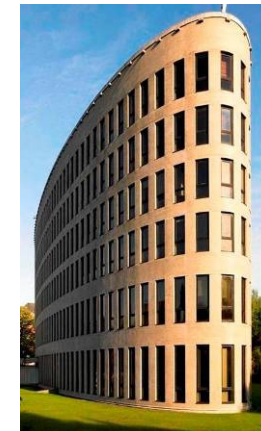
Maurice Vanhaelen (ULB): Introductie op bezoek ‘Museum van Geneeskragtige Planten en Farmacie’.

Daarna: wandeling naar de vlak bijgelegen ULB-Campus en geleid bezoek aan het ‘Museum van Geneeskragtige Planten en Farmacie’.

Dit bezoek werd afgesloten met een receptie, aangeboden door SIWE. Een verslag van de studiedag wordt gepubliceerd in volgende SIWE-Magazine.

uit voordracht van Jo Braeken over Renaat Braem: voorontwerp (boven) en uiteindelijke realisatie (rechts) rectoraatsgebouw VUB

Locomotive de 2,500 kilog. pour voie de 50 centimètres.

uit voordracht Jean Richelle: Locomotief Couillet 2500kg 50cm-spoor

uit www.ulb.ac.be Museum Planten en Farmacie ULB

KOMENDE SIWE-ACTIVITEITEN

TER HERINNERING : DE SIWE-OMGEVINGSANALYSE INDUSTRIEEL EN WETENSCHAPPELIJK ERFGOED BLIJFT RAADPLEEGBAAR OP WWW.SIWE.BE

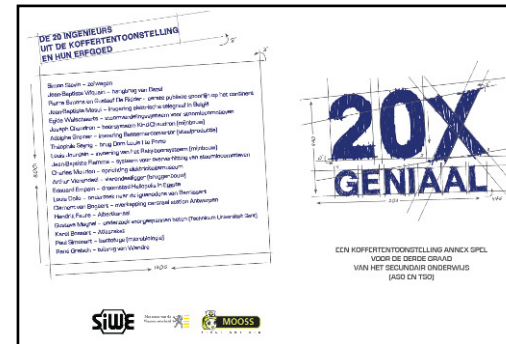
SIWE bouwde een uitgebreide database uit omtrent het werkveld van het industrieel en wetenschappelijk erfgoed in Vlaanderen en Brussel. In 2010 werd dit bestand grondig geactualiseerd. Uit de verzamelde gegevens en de ervaring met het werkveld werd een “SWOT-analyse” opgemaakt (die sterkten en zwakten, kansen en bedreigingen in de sector omschrijft) en op basis waarvan de noden en behoeften van de IWE-sector konden worden afgeleid. Op basis daarvan ondernam SIWE tal van gerichte acties. De depotproblematiek en het (gebrek aan) beleid omtrent het behoud, de instandhouding en de ontsluiting van dit erfgoed kwamen aan bod. Alle suggesties in verband blijven welkom.

SEMI-PERMANENTE SIWE-TENTOONSTELLING “HET ZUIDERPERSHUIS EN DE VIER ELEMENTEN” : TE BEZOEKEN IN HET ZUIDERPERSHUIS, WAALSEKAAI 14, ANTWERPEN (ter herhaling)

Deze tentoonstelling kadert in het streven van de vzw Zuiderpershuis en het Wereldculturencentrum om het industrieel patrimonium van het Zuiderpershuis op permanente wijze onder de publieke aandacht te brengen. Reeds diverse groepen en talrijke individuele bezoekers vonden intussen de weg naar de SIWE-tentoonstelling over dit uniek industrieel monument.

Voor het bezoek aan deze tentoonstelling werden door het Zuiderpershuis vzw, SIWE (en andere actoren) diverse formules uitgewerkt. Beleg, indien je in groep komt, een afspraak op telefoon 03/242.81.11 (contactpersonen: Barbara Porteman en Francine Smeyers). Ook individueel bezoek blijft mogelijk tijdens de openingsuren van het ZPH-Café / Foyer. De tentoonstelling staat namelijk op semi-permanente manier opgesteld in de zaal boven het Café / Foyer. Toegang is gratis. Zie ook www.zuiderpershuis.be

“20 X GENIAAL”, PEDAGOGISCHE SIWE-KOFFERTENTOONSTELLING OVER INGENIEURSERFGOED, GEREALISEERD I.S.M. MOOSS (ter herinnering)

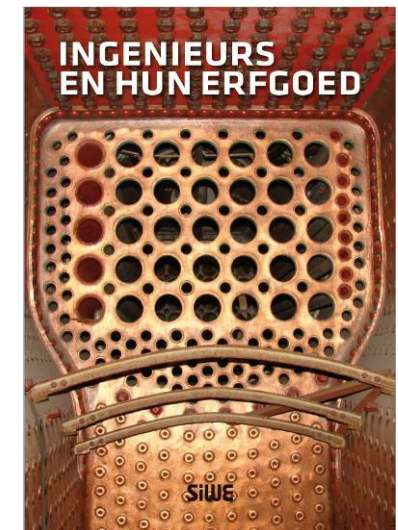

20 X GENIAAL is een koffertentoonstelling, in opdracht van SIWE uitgewerkt en vormgegeven door Mooss vzw (www.mooss.org), een organisatie voor actieve kunst- en erfgoed-educatie. Jongeren kunnen met het didactisch spel en educatieve tentoonstelling kennis maken met twintig belangrijke Belgische ingenieurs uit verschillende vakgebieden en met een aantal van hun concrete verwezenlijkingen.

Aldus kreeg en krijgt de (intussen bijna uitgeputte) SIWE-publicatie *“Ingenieurs en hun erfgoed”* (afgewerkt in dec. 2009, foto rechts) een bijzonder verlengstuk naar de jongeren, meer bepaald de derde graad ASO of TSO. Deze leeftijdsgroep kijkt (net als de ingenieurs) vooral naar de toekomst.

Boodschap van onze koffertentoonstelling is dat het heden en de invloed van actuele beslissingen op de toekomst best kunnen begrepen worden door enige kennis en begrip over de voorbije ontwikkelingen en ontdekkingen. Het verleden van industrie en technologie kennen levert dus een meerwaarde en verrijking op. De uitvoering van de activiteiten, gekoppeld aan de tentoonstelling nemen ongeveer 2 lessen in beslag.

SIWE is verheugd dat deze koffertentoonstelling tijdens het laatste jaar bijna onafgebroken in gebruik was en blijft door diverse onderwijsinstellingen in Vlaanderen. Lees meer over “20 X GENIAAL” op website www.siwe.be.

VERDER VOORZIET SIWE IN 2012 :

- SIWE-MANIFESTATIE OVER INDUSTRIE & WETENSCHAP IN DE FILM

Over industrie en wetenschappen, bedrijven en industrietakken werden in de loop van de laatste honderd jaar, vooral na 1970, talloze films gerealiseerd. Ze vormen een bron van onschatbare waarde voor de studie van het industrieel en wetenschappelijk erfgoed.

Meer informatie zal volgen op www.siwe.be en in volgende afleveringen van de SIWE-Nieuwsbrief, die in 2012 verder (enkel in digitale vorm) zal verschijnen.

- EEN MANIFESTATIE OVER HET ERFGOED VAN DE BRABANTSE DRUIVENTEELT ONDER GLAS

In samenwerking met lokale partners in Vlaams-Brabant uit Hoeilaart en omgeving voorziet SIWE in 2012 ook een evenement omtrent geschiedenis en actualiteit van de druiventeelt onder glas. Ook over dat evenement verneemt u meer in komende afleveringen.

OPROEPEN:

OP ZOEK NAAR SCHAARBEEKS ICONOGRAFISCH ERFGOED

Op 22 april 2012 start in Schaarbeek de tentoonstelling "Alles es just. In de voetsporen van Pogge" (op en rond het Poggeplein, genoemd naar de artiestennaam van de Schaarbeekse volksfiguur Pierre De Cruyer, 1821-1891). Doel is om zoveel mogelijk interessant beeldmateriaal te over deze wijk en haar sociaal leven te presenteren. Wie materiaal heeft kan zich in verbinding stellen met initiatiefnemer Philippe Devroe (e-mail: allesesjust@hotmail.com of GSM 0497/28.46.53).

GEZOCHT: OUDE RECLAMEMUURSCILDERINGEN

Edwin DESCHEPPER inventariseert en onderzoekt oude reclamemuurschilderingen als bedreigde getuigen van een vergeten verleden van onze industrie, handel en wandel. Wie oude muurschilderingen tegenkomt notere het adres. Stuur uw informatie door (ook foto's zijn welkom) naar "De

muren spreken" (E-mail: demurenspreken@gmail.com), schrijf of bel naar Edwin DESCHEPPER, Sint-Genovevastraat 9, 1840 Londerzeel. Tel.: 052/31.22.84, Gsm: 0479/78.87.85.

HISTORISCHE DRUKKERIJ TURNHOUT ZOEKT VRIJWILLIGERS

Een oud zeer: overal in Vlaanderen zijn er in deze barre tijden helpende handen te weinig. Ook de "Historische Drukkerij Turnhout" is op zoek naar gemotiveerde mensen die de handen uit de mouwen willen steken. Contactadres: Steenweg op Mol 84, 2300 Turnhout, tel.: 014/42.00.34 / info@historischedrukkerij.be / Surf naar en lees de Nieuwsbrief van de initiatiefnemers.

Foto's uit
www.historischedrukkerij.be

ERFGOEDNIEUWS UIT DE REGIO'S

BELGIË (ALGEMEEN)

BELGISCHE TABAKSMUSEA VOEREN SAMEN PROMOTIE

In deze tijden waarin roken meer en meer taboe wordt is de aantrekkingskracht van tabaksmusea navenant. Een gezamenlijke folder prijst de kwaliteiten aan van alle Belgische tabaksmusea en aanverwanten.

Snel op een rij:

de Piperie d'Andenelle (www.lapiperie.be) die aardewerken pijpjes maakt;

het Sigarenmuseum en Pijpenkabinet te Geraardsbergen (zonder website maar met volgend mailadres: cigarmuseum@pandora.be);

het Historisch Pijp & Tabaksmuseum te Sint-Niklaas (www.denopenhaard.be);

het Ateliërmuseum van de tabak van de Semois te Corbion);

het Pijp- en Tabaksmusea Harelbake (toerisme@harelbeke.be) en

het Nationaal Tabaksmuseum te Wervik (tabaksmuseum@wervik.be).

RONDE STATIONSKLOKKEN VERDWIJNEN

INFRABEL-spoorwegnetbeheerder kondigde onlangs aan dat uit besparingsoverwegingen de typische ronde stationsklokken niet langer gerepareerd of vervangen zullen worden. In de plaats daarvan komen digitale informatieschermen. SIWE vindt dit een jammerlijke beslissing. Deze klokken met hun strakke zwart-wit design en rode secundewijzer, naar verluidt een ontwerp uit Zwitserland, kregen in het verleden onderscheidingen voor goede design. De klokken maken eigenlijk deel uit van het imago van onze spoorwegen. Achterliggende idee van de spooroverheid is uiteraard om via de digitale panelen nog meer reclame los te laten op de spoorreizigers.

Foto A.B.

VLAANDEREN (ALGEMEEN)

NEO, NIEUWE MIDDENVELDORGANISATIE ERFGOED

SIWE berichtte reeds over de fusie tussen diverse erfgoedkoepels die (vooral) actief zijn omtrent onroerend erfgoed. NEO is de voorlopige naam ervan, afgeleid van Nieuwe Erfgoed Organisatie, een soort van "Vlaamse National Trust", op 16 december 2011 ontstaan als nieuwe "middenveldorganisatie". Minister Bourgeois trekt voor deze nieuwe speler een verhoogde subsidie van 2,2 miljoen euro uit. Suggesties voor een definitieve naam kan men kwijt via info@een naamvoor erfgoed.be en www.een naamvoor erfgoed.be.

HEEMKUNDE ACTUEEL, EEN NIEUW TIJDSCHRIFT

"*Heemkunde Actueel*" ("TIJD-SCHRIFT *Heemkunde en lokaal erfgoedpraktijk in Vlaanderen*") werd in november 2011 te Gent boven de doopvont gehouden. Het tijdschrift, uitgegeven door Heemkunde Vlaanderen wil de nieuw periodieke publicatie zijn over heemkunde en lokaal erfgoedbeleid in Vlaanderen. Men wil de jongeren aanspreken en de thema's rond heemkunde naar het breed publiek vertalen. Het eerste nummer focuste op "Dans en vermaak". Bijkomende informatie op www.heemkunde-vlaanderen.be en www.tijd-schrift.be, waaruit deze afdruk.

VLAANDEREN ALS PARTNER IN INTERNATIONAAL PROJECT MARITIEME VAARDIGHEDEN

"Traditional Maritime Skills" beoogt de scheepsbouwvaardigheden in stand te houden en hun potentieel te bevorderen om samenwerking en werkgelegenheid in de traditionele scheepsbouwsector in Vlaanderen, Nederland, Noord-Frankrijk en zuidelijk Engeland te verhogen. In Vlaanderen is het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen het aanspreekpunt (antony.demey@oost-vlaanderen.be / www.oost-vlaanderen.be) voor een deelproject, waarbij men de inzetbaarheid wil verhogen door potentiële scheepsbouwers via beroepstraining meer vaardigheden aan te leren. Zie ook www.boat-building.org/?lang=nl.

VOLKSKUNDE VLAANDEREN BLIJFT INZETTEN OP VOLKSCAFES

Met “Op verkenning langs 20 Antwerpse volkscafés – een nieuw volkscaféplan voor Vlaanderen” blijft Volkskunde Vlaanderen inzetten op het thema waarover reeds eerder intensief actie werd gevoerd. Voor meer info, surf naar www.volkscafes.be.

WEBSITE OVER STOOMENERGIE

Veel informatie over stoomkracht en (landbouw-)stoommachines vindt men op volgende website: <http://1000stoomwielen.tripod.com/>.

PROVINCIE ANTWERPEN

ANTWERPEN: DOUANEGEBOUW WORDT GESLOOPT

Foto : <http://www.lafraweb.be>

De kogel is door de kerk. Het zichtbepalende kantoorgebouw van de Douane- en Accijnzen aan de Oostkant van het Kattendijkdok (Cadixwijk) wordt binnenkort gesloopt voor nieuwbouw door Cores Development & Builprom. Toch wel jammer: het huidige gebouw is wel geen summum van architecturale esthetiek, maar toch een markant voorbeeld van laatmoderne 1970-architectuur. Het grote gebouw vertoont bovendien geen bouwfysische gebreken en kan zeker voor diverse doeleinden hergebruikt worden... Hetzelfde debat geldt voor nog andere naoorlogse kolossale gebouwen, zoals het Zeemanshuis uit de later jaren 1950 en 1960, tot op vandaag in gebruik.

HEMIKSEM: PUBLICITAIR KERAMIEKPANEEL GERED

We vernamen dat het 80 jaar oude groot keramiekpaneel van de vroegere Gilliot-tegelfabriek op de hoek van de Sint-Bernardsesteenweg met de Bosstraat blijft bestaan op zijn huidige locatie. Even was er sprake van dat de toekomstige eigenaar het “wegwijzend paneel” wilde verwijderen. Maar schepen van Cultuur Joris Wachters kon de eigenaar gelukkig op andere gedachten brengen. De monumentale wegwijzer in wandtegels werd intussen op de lijst van het te beschermen erfgoed geplaatst. Achter de bescherming zitten uiteraard ook de locale Heemkring en Frank Herman, museumconsulent van de Provincie Antwerpen.

Foto uit www.maatwerktegels.nl/nieuws.htm

Rechtzetting

Wij danken de heer Mario Baeck voor zijn rechtzetting. Het is niet het nevenstaande paneel rechts, doch het onderstaand “wegwijzend paneel” dat gelukkig intussen ook bewaard wordt. De heer Baeck wijst in dit verband ook naar een interessante tentoonstelling over o.a. Belgische wandtegels, die momenteel in Boizenburg achter Hamburg loopt, zie verder blz. 25 onder rubriek “Duitsland”.

Foto
Mario Baeck

ANTWERPEN: TENTOONSTELLING DE DAME MET DE ROOS

Tentoonstelling: De dame met de roos
 Maagdenhuismuseum tot 30/06/2012
 Collectie medische en farmaceutische archiefstukken uit Lessines
 Info: www.ocmw.antwerpen.be .

TURNHOUT: BRIE EN DE 'DERBY DER LAGE LANDEN'

BriE (de Stichting Brabants Industrieel Erfgoed) co-organiseerde en nam actief deel aan "de Derby der Lage Landen", die op 10 november 2011 plaats vond in het Nationaal Speelkaartenmuseum te Turnhout. Daarbij waren netwerken van drukkerijen, drukkerijbedrijven en erfgoed specialisten uit de drukkerijerfgoedbranche present. De manifestatie viel samen met de viering van het 5 jarig bestaan van BriE en was een voltreffer.

TURNHOUT: "POKER" IN HET SPEELKAARTENMUSEUM

In het Nationaal speelkaartenmuseum kan men tot 28 oktober 2012 terecht voor een bezoek aan de tentoonstelling "POKER", handelend over 200 jaar pokerspellen. Meer info op <http://www.tram41.be> .

PROVINCIE LIMBURG

ST.-TRUIDEN: BEZOEK DE GERESTAU- REERDE STOKERIJ NICOLAI EN NIEUWE BROUWERIJ-STOKERIJ TE WILDEREN

Ook gedurende de wintermaanden blijft de site te Wilderen toegankelijk elke vrijdagavond vanaf 19 uur en tijdens het weekeind vanaf 13 uur. Elke zaterdag en zondag om 15 uur kunnen individuele bezoekers aansluiten bij een rondleiding (5 euro pp. consumptie inbegrepen) doorheen de oude stokerij en de nieuwe brouwerij en stokerij. Rondleidingen voor groepen na reservatie (tel.: 011/580.680) zijn mogelijk op bijna elke dag van het jaar. (5 € pp., degustatie inbegrepen)
 Adres: Wilderenlaan 8, te 3803 Wilderen (Sint-Truiden).
 Let op: toegang tot het complex via de Zoutleeuwsesteenweg. www.brouwerijwilderens.be .

Nieuwe distilleerkolom

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

BAASRODE EN ZIJN SCHEEPVAARTMUSEUM

Een paar jaar geleden heropende het Scheepvaartmuseum van Baasrode. Na forse bezoekersaantallen kende de belangstelling, zoals gebruikelijk, een zekere kentering. Wie nog geen bezoek bracht aan dit boeiend museum in de authentieke meesterswoning van de vroegere scheepswerfeigenaar Van Damme, kan op 22 april 2012 om 14 uur deelnemen aan een beleidsbezoek, georganiseerd door het Masereelfonds. Deelname all in: 7 € (inschrijven via gent@masereelfonds.be of tel.: 09/225.38.53).

GENT: FUTIEL TEXTIEL IN HET MIAT

Over de nu lopende tentoonstelling "*Futiel Textiel*" werd de jongste tijd herhaaldelijk bericht in publicaties, o.m. de laatste aflevering (nr. 4 – deel 116) van 2010 van TIC. In de reeks "Erfgoed en de kleine man" publiceerde 'Pasar' (jg. 2011, decembernr., p. 38-44) een uitgebreid artikel over "den textiel" met een bezoek aan het MIAT en de genoemde expo, aan het kenniscentrum TIO3 (tentoonstelling 'Futurotextiles'), waar ook aan moderne technieken aandacht wordt besteed. www.miat.gent.be www.ontdekronse.be www.textielweekend.be . (K.H.)

GENT: NACHT VAN DE UNIVERSITAIRE MUSEA 24 feb. 2012

Op 24 februari 2012 kunt u van 19 tot 24 uur uitzonderlijk enkele musea van de Universiteit Gent gratis bezoeken. Tijdens deze eerste Nacht van de Universitaire Musea bieden zij u een programma aan met activiteiten en lezingen voor het hele gezin. Om u op een aangename manier langs de verschillende locaties in Gent en Merelbeke te leiden, is er een gratis busdienst voorzien die u vlot tussen de musea en uw wagen loodst.

Zie www.sciencemuseum.ugent.be/museumnacht/ waaruit deze tekst en foto's.

De deelnemende musea zijn/

Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen
www.sciencemuseum.ugent.be

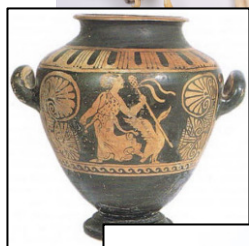
Museum voor Dierkunde
www.museumvoordierkunde.ugent.be

Morfologie Museum
www.ugent.be

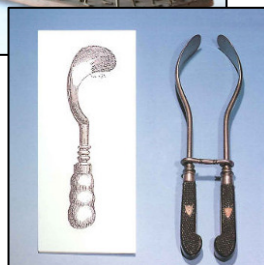
Archeologisch Museum
www.archaeology.ugent.be/museum

Etnografische Verzamelingen
www.evug.be

Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde
www.ugent.be/ge/nl/dienstverlening/museum

GENT: DE PORSELEINKAART ALS GIDS IN LIBERAAL ARCHIEF

Nog te bezoeken tot 29 februari 2012 (en wordt daarna misschien verlengd): **“Reizen en trafiek in de romantiek. De porseleinkaart als gids”**. Een schitterende tentoonstelling met porseleinkaarten over reizen in de 19de eeuw, uit de schenking van Rosa De Vriendt-Mores aan het Liberaal Archief.

Adres: Kramersplein 23, 9000 Gent. Toegang (gratis) van zondag tot vrijdag van 13 tot 17 uur. Warm aanbevolen!

LOCHRISTI: POLDERTRAM RESTAUREERT AANHANGRIJTUIG

Het project restauratie van het buurtspoorweg-aanhangrijtuig nr. 19568 ging van start. Plaats van de werkzaamheden is een historische tramloods in Lochristi. Contactpersoon: Stefan Justens 0486/24.57.53 / E-mail: stefan.justens@telenet.be (Bron: Poldertram, Nieuwsbrief 20, nov. 2011).

MALDEGEM: VIER VALENTIJN OP EEN STOOMTREIN!

Het Stoomcentrum Maldegem organiseert op het Valentijnsfeest 2012 (11 en 12 februari) “romantische” ritten per stoomtrein, tijdens dewelke een Valentijnsmenu wordt geserveerd... Alle info en reservaties via <http://stoomcentrum.be>

OUDENAARDE - ENAME OPENING OOSTVLAAMSK PROVINCIAAL ERFGOEDCENTRUM

In Oost-Vlaanderen heeft het erfgoeddepotbeleid al een concrete vorm gekregen. Zo opent op 11 en 12 februari 2012 het Provinciaal Erfgoedcentrum in de Larthingenstr. te Ename met een feestweekend.

In het erfgoedcentrum kan je terecht om het Oost-Vlaamse erfgoed te beleven en het provinciale erfgoedbeleid te ontdekken. Er is een ruimte voor tentoonstellingen en workshops, kunst in de foyer en een prachtig zicht op de archeologische abdij site van Ename.

Van 11 feb. t/m. 24 juni 2012 loopt de 1ste tentoonstelling, “Afgestoft Textiel” www.oost-vlaanderen.be/public/cultuur_vrijetijd/.

Foto : Het Nieuwsblad

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

GRIMBERGEN: MOT START NIEUW SEIZOEN MET DIVERSE DEMONSTRATIES

Op maandag 13 februari 2012 vindt de cursus "Werken met de bijl" plaats. Voor kinderen zijn er in februari "krokuskriebels", het tweejaarlijkse gezinsproject van de gezinsbond tijdens de krokusvakantie. Vanaf begin april start het nieuw MOT-seizoen met demonstraties malen (Liermolen), smeden (in de smidse Guldental). Op zaterdagavond 28 april is er de themadag "Woodstok" van het Regionaal Landschap Groene Corridor, dit jaar omtrent 'houtig erfgoed'.

Voor de zomer zal de gemeente Grimbergen een windturbine (een "Bosman-molentje" uit Nederland) plaatsen op de rotonde aan de Spaanse Lindebaan, Prinsenstraat en Sparrenstraat. Dit wordt een nieuwe blikvanger voor het MOT.

Lees meer op www.mot.be, waaruit o.a. deze foto.

LEUVEN: GEEN GOED NIEUWS VOOR BOTTELARIJ DEVROEY

Minister Geert Bourgeois weigert de Bottelarij Devroey in de Tiensestraat te beschermen, alle protestacties (LHG - Leuvens Historisch Genootschap) ten spijt. "Het gebouw staat niet in de inventaris bouwkundig erfgoed" is de redenering... Maar wat wel kan in de ene straat (cfr. hoekhuis Matadiwijk Heverlee) kan niet in de andere. Privébelangen (van Globiss Studentenhuisvesting) gaan voor al de rest! Het LHG is ontgoocheld. Vele andere erfgoedactoren evenzeer.

Foto: www.leuvenhistorischgenootschap.be

SCHEPDAAL TRAMMUSEUM VIERT 50ste VERJAARDAG

Op 26 mei 2012 wordt op de Tramsite te Schepdaal (Dilbeek) de 50ste verjaardag gevierd het trammuseum (toen "Museum van de Buurtspoorwegen"). Diverse verenigingen rond tram en buurtspoorwegen in binnen- en buitenland zullen deelnemen aan deze manifestatie. Meer informatie binnenkort op onze website.

Foto Siwe

VILVOORDE: JEUGD, CULTUUR EN WETENSCHAP

Vilvoorde is de stek van JCW (Jeugd, Cultuur en Wetenschap vzw), die jongeren nader in contact wil brengen met cultureel erfgoed en wetenschap. De informatieoverdracht gebeurt door inzet van oude en nieuwe media, zowel via confrontatie met papieren periodieken als met blogs, interactieve websites en speeddating! Vaak worden twee erfgoedorganisaties gekozen, die in kleine groepjes bezocht en vergeleken worden dank zij intensieve uitwisseling van informatie. Meer info op www.jcweb.be / Contactpersoon: Sven Vervloet sven@jcweb.be / telefoon: 02/252.58.08.

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

GESLAAGD PROJECT MONDELINGE GESCHIEDENIS OVER VISSERIJ

De Provincie West-Vlaanderen zette een project op omtrent de mondelinge geschiedenis, waarbij de visserij (en vissersvrouwen in het bijzonder) centraal staan. Er werden 27 interviews afgenomen (door actrice Frieda Vanslebrouck) en foto's gemaakt (door Wouter Ramoens), die resulteerden in een tentoonstelling en een fraaie publicatie "**Vesche vis & nieuwe liefde. Een eeuw vissersvrouwen**". Deze bevat een brochure en een DVD met talrijke getuigenissen, die thematisch werden geordend. Verkrijgbaar in de museumwinkel van het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke.

OOSTENDE: UNIEKE TENTOONSTELLING TRAPAUTO'S

Tot 26 februari 2012 kan u in het Fort Napoleon (Vuurtoerenweg 8400 Oostende) terecht voor een bezoek aan een unieke expositie over Torck-trapauto's "**125 jaar Torck aan zee: dit is Belgisch**". De stukken, gefabriceerd in het legendarisch speelgoedbedrijf te Deinze (dat ook meubels en kinderwagens maakte), gepresenteerd op de expositie, komen uit de uitgebreide collectie van Katrien Lingier en Peter Van Veirdegem. Een echte aanrader!

Contact: katrien.lingier@skynet.be / Website: www.torck-trapauto.com.

DE PANNE: UNIEKE VILLA "CHALET DES DUNES" BEDREIGD

Zoals tijdens de SIWE-uitstap van november 2012 naar Koksijde werd aangetoond, is het stedenbouwkundig en architectonisch patrimonium van onze kust vaak bedreigd. Dit geldt voor de ganse kuststrook: een zeer merkwaardige cottagevilla "Chalet des dunes" in de Koninginnelaan 8, De Panne staat op het punt gesloopt te worden om te wijken voor een nieuwbouw (bron: Land in zicht, 2012, nummer 1). Info: www.debliedemaker.be / www.decoussemaeker.be/architectuur.

Foto: www.visitdepanne.be

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BRUSSEL: "DE HALLEPOORT", CENTRUM VOOR STEDELIJKE CULTUUR

Bezoek "De Hallepoort" en sla twee vliegen in één klap. Ten eerste: de kennis-making met het interieur van de enige behouden Brusselse stadspoort, een kruisbestuiving tussen middeleeuwse militaire architectuur en een romantisch kasteel gerealiseerd door Hendrik Beyaert (met uniek panorama van op het dak)... en ten tweede: de verkenning van een museum over de stedelijke leefcultuur van onze hoofdstad. Vaak lopen hier ook interessante tijdelijke exposities (zie www.kmkg.be, de website van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, die de Hallepoort beheert). Toegang van dinsdag tot vrijdag 9.30 – 17.00 uur, op zaterdag en zondag van 10.00 tot 17.00 uur.

MUZIEKINSTRUMENTENMUSEUM (MIM) TOONT SYNTHESIZERS

Tot eind februari 2012 toont het MIM aan het Koningsplein (Koudenberg) te Brussel een selectie van haar recente aanwinsten. Gereedschap (o.m. een unieke stemtafel) uit het Brusselse accordeonatelier De Waele (voorheen gevestigd op de Zuidlaan 104), een Philips versterker uit 1965, een synthesizer uit het Gentse IPEM (uit 1946) waarmee experimentale muziek werd gemaakt: u zal versteld staan van de diversiteit der schenkingen. Open elke dag behalve maandag van 10 tot 17 uur.

EEN EXPO OVER BETONGEVELS IN HET ATOMIUM

Bezoek tot en met 15 april 2012 de tentoonstelling "**Architectonic - Betongevens 1958-1980**" in het Atomium. Vreemd: een expo over beton als bouw materiaal in het Belgische kroonjuweel van de fifties architectuur in staal... Maar veel aandacht gaat naar de hoogpunten van bouwen met beton op de Expo 58: Pijl van de Burgerlijke Bouwkunde en het Philips-paviljoen (beide helaas gesloopt). Verder handelt de expo over betonnen

Pijl van de Burgerlijke Bouwkunde op Expo 58, ingenieur André Paduart
Foto: Archieven Openbare Werken

sculpturen aan de eerste autosnelwegen, de werken in Brussel van Renaat Braem en Willy Van Der Meeren, kantoorgebouwen in fifties-stijl (André Jacqmain, Jules Wabbes), bedrijfsgebouwen (o.m. Torrington te Nijvel, ontworpen door Marcel Breuer en of het CBR-kantoorgebouw van Constantin Brodski). De verschillende betonsoorten kunnen door de bezoekers betast worden. Een mooie tentoonstelling, maar jammer dat de lijn niet tot na 1980 doorgetrokken werd.

De toegangsprijs is vrij fors: 11 euro (maar je kan er ook de rest van het Atomium mee bezoeken). Meer info: www.atomium.be/architectonic.

NEDER-OVER-HEEMBEEK: WORDEN DE MEUDONPAVILJOENTJES HERBESTEMD ALS PASSAGIERSTERMINAL VOOR CRUISESCHEPEN?

Over de plaats van een passagiers-terminal voor grote cruiseschepen wordt al jarenlang gebakkeleid, maar nu zouden de Stad Brussel en de Haven van Brussel akkoord gegaan zijn om ter hoogte van de oude, zwaar vervallen paviljoentjes (vanwaar vroeger een dreef leidde naar het Meudonkasteel) een lang ponton te voorzien op het Zee-kanaal. Daarbij zouden de historische gebouwtjes ingericht worden als kleine terminal. Ook evenementenschepen zouden daar kunnen aanleggen. Wat hiervan denken? We zullen afwachten wat er van in huis komt.. Zeker is echter dat het watertoerisme te Brussel langzaam maar zeker in opmars is.

Zie ook www.brusselnieuws.be, foto www.google.be/imgres?q=meudonpaviljoentjes.

INSOUPÇONNABLES BEAUTÉS DE LA RECHERCHE

Le dessin dans les collections de l'ULB

Tot 10/03/2012

Gratis toegang, Salle Allende, Campus Solbosch

<http://beautésdelarecherche.wordpress.com>.

Prachtige tekeningen op het gebied van plantkunde, dierkunde, anatomie en wetenschappelijke instrumenten (polarograaf van Heyrovski, 1920, + werkingsschema).

TENTOONSTELLING AAN TAFEL! VAN DE AKKER TOT HET BORD

Tour & Taxis, Havenlaan 86C, 1000 Brussel tot 3 juni 2012

Producteren, transformeren, consumeren, verteren en dromen van voeding.

Info: www.expo-aan-tafel.be.

Aansluitend Brusselicious 2012:

- tram-experience: gastronomische maaltijden en sightseeing aan boord van een designtram (75 €, all-in);
- Brochures over themawandelingen: frietkoten, biercafés, restaurants en chocolade;
- culinaire gids.

Info: www.brusselicious.be.

Visit Brussels Grote Markt

TENTOONSTELLING IN HET AUTOSALON 110 JAAR GESCHIEDENIS VAN DE AUTO IN BELGIË

Op het autosalon 2012 presenteerde het Fonds Belgische Stichting voor het auto-moto patrimonium een overzichtstentoonstelling van 110 jaar geschiedenis van de auto in België.

Bij die gelegenheid werd ook "Het Grote boek van de Belgische Automobiel" uitgegeven, zie foto uit onderstaande website.

Erfgoedfonds: www.roerendergoed.be

Fonds Belgische stichting voor het auto-moto patrimonium: www.kbs-frb.be.

À LA DÉCOUVERTE DU PATRIMOINE BRUXELLOIS D'INGÉNÉRIE DE LA CONSTRUCTION

Een interessante pdf-bijdrage van prof. ir. Michel Provost, ir. David Attas en prof. ir. Bernard Espion over het Brussels bouwkundig erfgoed (Aanleg Noord-Zuidverbinding, Vierendeelbruggen,...) is terug te vinden op onderstaande link.

https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/106902/1/JI%20134%20-%20Article%20Patrimoine_LR.pdf (uit Journal des Ingénieurs n°134 Nov-Déc 2011)

WALLONIË

9de CONGRES VAN DE «ASSOCIATION DES CERCLES FRANCO-PHONES D'HISTOIRE ET D'ARCHEOLOGIE DE BELGIQUE»

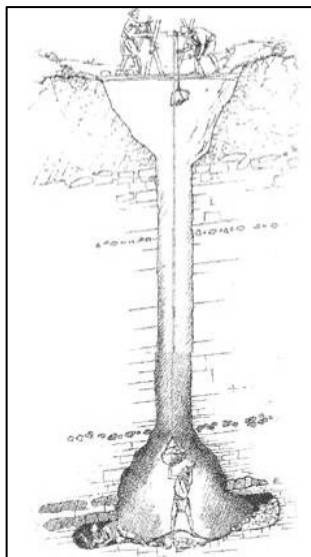
Deze manifestatie zal plaatsvinden in de ULg te Luik van 23 tot 26 augustus 2012. Iedereen kan er aan deelnemen of een voordracht houden. Informatie en inschrijvingen: www.acfhab.ulg.ac.be / congres2012@ulg.ac.be. Contactpersoon: Geneviève Xhayet, algemeen secretaris van het congres. Tel.: 04/366.94.51

LUIK BLEGNY

Tentoonstelling “SOUS LES PALMIERS DE LA MINE

Open 9/2 tot 15/4/2012 van 13 tot 17 u. www.blegnymine.be

SPIENNES: BEZOEKERSCENTRUM NEOLITHISCHE MIJNSITE IN BOUW

Spiennes is een plaats op 6 km zuidelijk van Bergen (Mons-en-Borinage), waar zowat de oudste (prehistorische) vuursteenmijnen van West-Europa gelegen zijn. Deze mijnen (meer dan 100 hectaren uitgestrekt) werden in 2000 door UNESCO erkend als “Werelderfgoed”. Tegen 2013 zal een nieuw bezoekerscentrum er zijn deuren openen en zal de toegang naar de ondergrondse galerijen verbeterd zijn. Contact (voor bezoek): reservations@minesdespiennes.org / Zie ook: www.minesdespiennes.org, waaruit bijgevoegde foto's.

INTERNATIONAAL NIEUWS

(algemeen & alfabetisch per land)

ALGEMEEN

- Zie voor een ruim aanbod aan internationaal nieuws de website van TICCIH op www.ticcih.org / E-mail: ticcih@mtu.edu .
- We vermelden ook de website van ICOMOS: http://www.international.icomos.org/centre_documentation/bib/worldheritage-industrialsites.pdf met honderden pagina's informatie over de talrijke dossiers over industrieel erfgoed die tot het “World Heritage” behoren.
- Zie ook : www.mnactec.cat/ticcih/inventory.php .
Surf ook naar www.erih.net voor informatie over de Europese industrieel erfgoedroutes.

D U I T S L A N D

BERLIJN: 100 JAAR DROOMFABRIEK BABELSBERG

In Potsdam nabij Berlijn viert “Studio Babelsberg” zijn honderdste verjaardag. Op 12 februari 1912 draaide Urban Grad daar zijn eerste speelfilm “Totentanz”. Babelsberg (UFA) was de bakermat van de successen van regisseurs als Fritz Lang (Metropolis), Friedrich Murnau (Nosferatu), Ernst Lubitsch, van actrices als Asta Nielsen en Marlene Dietrich. Na WO II kwamen de studio's in handen van de Russen: Babelsberg werd DEFA (Deutsche Film-AG). Tussen 1945 en 1989 werden 1240 filmproducties gerealiseerd. Deze periode wordt goed belicht in het Filmmuseum te Potsdam. Na de nieuwe eenmaking van Duitsland werd Babelsberg opnieuw een soort van Duits Hollywood, men denke aan recente producties met Tom Cruise (“Operation Walküre”) en Tom Tykwers (“Wolkenatlas”). Precies één eeuw na de ingebruikname van de Studio Babelsberg (12-02-2012) wordt een gerestaureerde versie getoond van ‘Totentanz’ met een live orkestbegeleiding.

De **Deutsche Kinemathek** (Duits museum voor film en televisie) toont tot 29 april twee tentoonstellingen over de pioniersjaren (“Paris-Babelsberg-Hollywood 1910-1939”) en over Babelsberg vandaag (“Am Set – Berlin-Babelsberg heute”). Adres: Potsdamer Str. 2, Berlijn.

Zie ook www.deutsche-kinemathek.de .

BOIZENBURG: Tentoonstelling Jugendstilpracht op tegels

Het Erstes Deutsches Fliesenmuseum in Boizenburg (zo'n 100km ten Z.O.^{ste} van Hamburg) tracht in zijn huidige tentoonstellingsbeleid diverse onderbelicht gebleven facetten van de Europese tegelcultuur onder de publieksaandacht te brengen. Daartoe worden tentoonstellingen rond het zwaartepunt Jugendstil afgewisseld met meer historisch gerichte overzichts-presentaties uit belangrijke verzamelingen (Forrer 2008) of gebieden (Engeland 2009-2010 en Spanje (Onda) 2010-2011).

Met het tentoonstellingsproject rond Belgische Jugendstilpracht auf Fliesen wordt in 2011-2012 getracht een belangrijke lacune in de kennis van de Europese tegelproductie veelzijdig in te vullen. Vanaf 1841 groeide België, onder impuls van de familie Boch uit Mettlach, namelijk uit tot één van de belangrijkste producenten van industriële vloer- en wandtegels en daarmee ook tot een zeer grote concurrent voor de Duitse fabrieken op de wereldmarkt. De bloeitijd van de Belgische tegel valt onweerlegbaar in de periode van de Jugendstil, wanneer architecten en designers als Victor Horta en Henri Van de Velde de internationale kunstscène diepgaand beïnvloedden.

De tentoonstelling toont voor het eerst in Duitsland een breed overzicht van de ontwikkeling van de Belgische tegel vanaf 1840 tot de teloorgang van de tegelindustrie in 1979, met klemtoon op de in Europa toonaangevende art nouveau-productie. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de samenwerking met enkele Duitse fabrieken waaronder Villeroy & Boch en NSTG en aan de invloed van Belgische ontwerpers als Henry van de Velde op de Duitse tegelproductie.

Het tentoonstellingsproject komt tot stand in samenwerking met het MIAT Gent - waar de tentoonstelling na Boizenburg gepresenteerd zal worden - en wordt begeleid door drs. Mario Baeck, de Belgische autoriteit op dit specifieke gebied. Zie meer op:

http://www.jugendstilfliesen-museum.de/ausstellungen_mitte_akt.html en http://independent.academia.edu/MarioBaeck/Papers/1046895/Jugendstilpracht_op_Belgische_tegels_een_introductie (foto's uit de eerstvermelde website)

GREVESMÜHLEN: MOUTERIJ WERD REGIONAAL ADMINISTRATIEF CENTRUM

Bezocht bij Wismar (Mecklenburg): een reusachtige mouterij (1898-1906), in bedrijf tot 1992, na een periode van leegstand sedert vijf jaar herbestemd als administratief centrum van Landkreis Nordwestmecklenburg. Het van op grote afstand zichtbaar, hoog gebouwen-complex vormt in feite het visitekaartje van het provinciestadje Grevesmühlen en wordt in toeristische brochures omschreven als het belangrijkste industrieel monument van de gehele regio.

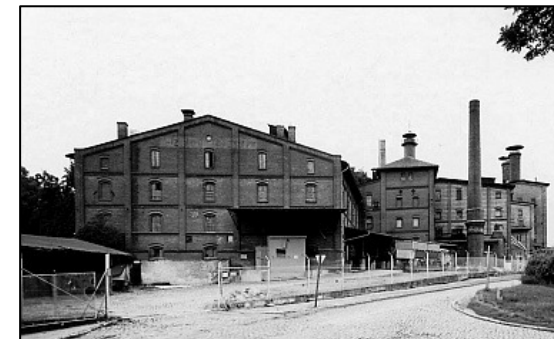
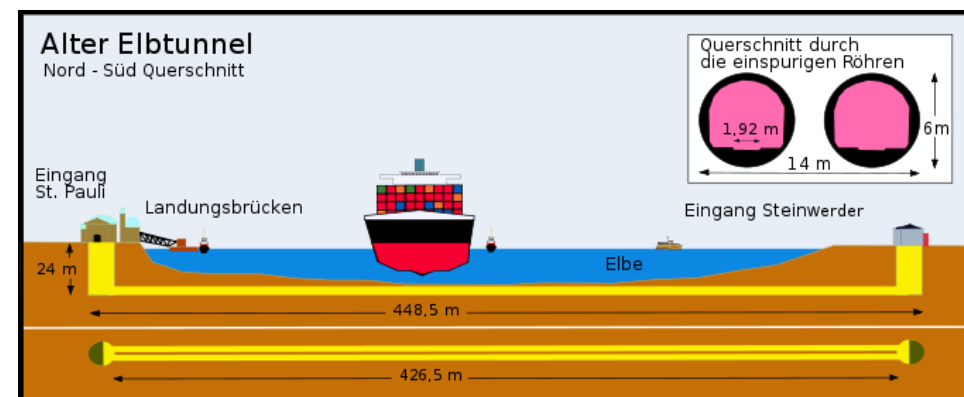

Foto uit www.nordwestmecklenburg.de

HAMBURG: 100ste VERJAARDAG VAN “ALTER ELBTUNNEL” EN ANDER HAVENERFGOED

In het najaar van 1911 werd de “Alter Elbtunnel of St. Pauli Elbtunnel” opengesteld voor het verkeer. Anders dan bij andere tunnels zijn er geen afhellende in- en uitritten voorzien, maar wordt er gebruik gemaakt van liften. De voertuigen rijden in één van de drie naast elkaar opgestelde liften (geconstrueerd in twee indrukwekkende cilindervormige bouwvolumes, langs weerszijden van de Elbe) naar twee, 20 meter lager gelegen tunnelpijpen. De 100ste verjaardag werd uitbundig gevierd, ook met een prachtig boek, zie “Onder de leeslamp” onder WITTHÖFT H.J. en op http://de.wikipedia.org/wiki/St._Pauli_Elbtunnel, waaruit deze schets.

Verder beleeft in Hamburg de “Speicherstadt” met zijn langwerpige rijen haven-depots (uit 1883-1900) een ware renaissance (zie www.speicherstadt-erleben.de). Een recent geopend en zeer aantrekkelijk bezoekerscentrum, gehuisvest in het vroegere ketelhuis en energiecentrale van de Speicherstadt, belicht de (deels al te ingrijpende) renovaties en –zeer discutabel- de uitbouw van de nieuwe, zeer trendy “Hafencity” (www.HafenCity.info), met als (evenzeer zeer discutabel) orgelpunt het concertgebouw “Elbphilharmonie”, heden in bouw bovenop een naorlogs pakhuis, dat als parkeersokkel dient.

Onlangs geopend: het Internationales Maritimes Museum (www.imm-hamburg.de) en het Deutsches Zollmuseum (www.museum.zoll.de) allemaal op wandelafstand van het ketelhuis en het niet te missen Speicherstadtmuseum (www.speicherstadtmuseum.de). Hamburg vandaag, een meerdaagse haven-erfgoedreis zeker waard!

LENNEP-REMSCHIED: BEZOEK RÖNTGENMUSEUM MET BELGIAN MUSEUM OF RADIOLOGY

Op 28 april 2012 organiseren onze collega's van het **Belgian Museum of Radiology** o.l.v. Prof. Dr. René Van Tiggelen een ééndagsreis naar Lennep-Remscheid voor een geleid bezoek aan het vernieuwde Röntgenmuseum (en aan Schloss Burg). Meer informatie op <http://radiology-museum.be> en www.roentgenmuseum.de.

NEUMÜNSTER EN ZIJN TEXTIELMUSEUM “TUCH + TECHNIK”

In het Noordduitse Neumünster (regio Holstein) sloot in 1991 de allerlaatste weverij. De stad besloot daarop een textielmuseum uit te bouwen dat zowel focust op de ontwikkeling van de textieltechnologie als het leven en werk van de spinners en wevers.

Praktisch: TUCH + TECHNIK Textilmuseum, Kleinflecken 1, 24534 Neumünster. Open van dinsdag tot vrijdag 9-17 uur, op zaterdag en zondag 10-18 uur. Website: www.tuch-und-technik.de, waaruit ook deze foto.

FINLAND

12de DOCOMOMO-CONGRES

Van 7 tot en met 10 augustus 2012 vindt “The survival of modern. From coffee cup to plan” plaats, het 12de plenair DOCOMOMO-congres.

Plaats van het gebeuren is het Tapiola Cultuurcentrum te Espoo (nabij Helsinki). Alle info: www.docomomo-fi.com/conference2012/, waaruit foto.

FRANKRIJK

CILAC, KOEPEL VAN DE SECTOR INDUSTRIEEL ERFGOED

We zijn steeds blij wanneer wij de nieuwsbrief van CILAC ontvangen, boordevol nuttige informatie over wat in Frankrijk gebeurt inzake industrieel erfgoed. Lees deze nieuwsbrief en verneem meer over de werking van CILAC via: http://www.cilac.com/index.php?option=com_content@view

CASSEL: MUSEE DE FLANDRE TENTOONSTELLING EUGEE VAN MIEGHEM

Tentoonstelling Eugeen Van Mieghem en de haven van Antwerpen

Van 24 maart tot 24 juni 2012

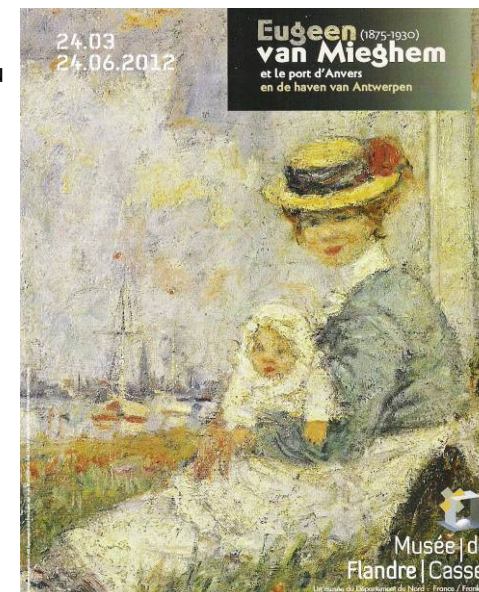
Open: maandag t/m zaterdag:

10u - 12u30 en 14u - 18u

zondag: 10u tot 18u

Grand Place 26 Cassel

www.museedeflandre.cg59.fr

Een van de bekendste werken van Van Mieghem

GUISE : LE FAMILISTÈRE DE GUISE: Un Palais Social TENTOONSTELLING: L'HYGIÈNE, UNE QUESTION SOCIALE

Nieuw geopend museum over een uniek sociaal experiment: een andere samenleving gebaseerd op samenwerken (usine Godin: kachels) en samen leven.

Dagelijks geopend in juli en augustus.

Van sept. t/m. juni: 's maandags gesloten.

www.familistere.com

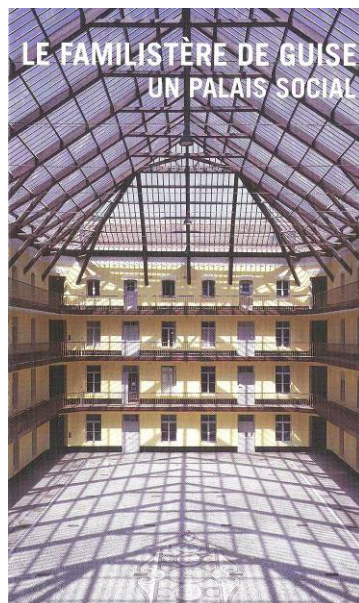
LEWARDE: nieuwe TENTOONSTELLINGEN in het MIJNMUSEUM

In het **Centre Historique Minier (CHM)** te Lewarde (nabij Douai) loopt van 1 februari tot 3 juni 2012 "**Au jour et au fond**", waarbij foto's van de jaren 1920 uit de Noord-Franse mijnbekkens en uit Silezië (Polen, voormalig stuk van Duitsland) met elkaar geconfronteerd worden. Van 29 juni tot 31 december 2012 loopt de expo "**Des machines et des hommes**", die de technische evoluties in de Noord-Franse mijnbouw in beeld zal brengen. Op 4 juni 2012 viert het CHM zijn 30ste verjaardag. Zie ook www.chm-lewarde.com.

LYON

Het patrimonium van de "Université Claude Bernard Lyon 1" wordt geïnventariseerd. Volgende deelgebieden zijn reeds te bezichtigen op hun website <http://www.univ-lyon1.fr>.

- paleontologie
 - herbarium
 - dierkunde
 - geschiedenis van de geneeskunde, farmacie, anatomie en tandheelkunde
- De belangrijke verzameling van X-stralentoestellen, fysica en fysiologie zijn voorlopig niet toegankelijk.

N E D E R L A N D

AMSTERDAM: SCHEEPVAARTMUSEUM HEROPEND

Recent heropende het vernieuwde Scheepvaartmuseum: innovatieve en interactieve presentaties staan garant voor een verrassend bezoek waarvoor men voldoende tijd moet uittrekken om elf (!) tentoonstellingen en twee museumschepen te bekijken. Zie ook www.scheepvaartmuseum.nl (K.H.)

LEIDEN: PLANETARIUM IN BOERHAAVE TERUG OPEN

In Leiden werd in het Boerhaave museum een planetarium uit 1670 –het oudste van Nederland (en misschien van de wereld?)- gerestaureerd en kan opnieuw bewonderd worden.

Een reden om (voor het eerste of opnieuw) dit unieke museum van wetenschap en techniek te gaan bezoeken (Bron: NRC, 19/11/2011).

LELYSTAD: AVIODROME FAILLIET

In Lelystad werd Aviodrome failliet verklaard. De ligging "ver van alles", de rommelige collectie en de hoge toegangsprijs (15 euro !) worden beschouwd als nadelen. Nochtans is de tentoongestelde collectie boeiend: een fokker Spin C (een soort fiets met vleugels), om slechts één bijzonder collectiestuk te noemen. Oplossingen zijn: fuseren met het Militair Luchtvaartmuseum, verkopen van pronkstukken aan andere musea of de troosteloze omgeving "opleuken" met lokkertjes. (*met dank aan K.H.*)

IJMUIDEN: BEZOEK HET HOOGOVENS MUSEUM

Het Hoogovensmuseum te IJmuiden is gehuisvest op het terrein van de grootste Nederlandse staalfabriek (zie www.sieho.nl) en wordt beheerd door de SIEHO (Stichting Industrieel Erfgoed Hoogovens). De SIEHO geeft (met de steun van CORUS) "Historisch Hoogovens" uit. Redactiecontactgegevens: R.C. Meijer, Laan der Nederlanden 186, 1945 AC Beverwijk. Rc.meijer@hccnet.nl.

SPANJE

COMPUTERS CENTRAAL TE TERRASSA

“*Enigma de l'Ordinador*” is de naam van de nieuwe vaste thematentoonstelling over de geschiedenis en impact van de computer op ons dagelijks leven en in de arbeid, gepresenteerd in het MNACTEC, het Nationaal (Catalaans) Museum voor Industrie en Wetenschappen, Rambla d'Egara 270 te Terrassa.

Zie www.mnactec.cat/ciencia.php?idioma=0.

Persmap <http://issuu.com/mnactec/>

Enigma-decodeermachine uit de 2de Wereldoorlog
foto www.extravaganzi.com

TAIWAN

XVde TICCIIH PLENAIR CONGRES VINDT PLAATS IN TAIWAN IN 2012

Het volgende plenair congres van TICCIIH (15de TICCIIH-Congres) zal van 4 tot 10 november 2012 plaatsvinden in Taipei en omgeving, dus in Taiwan. De coördinatie van het gebeuren ligt in de handen van mevrouw Hsiao-Wei Lin (Dep. Architecture, Chung Yuang Christian University), die reeds erg actief is binnen TICCIIH. U kan al heel wat informatie opdoen over dit veelbelovend congres op de webpagina Taiwan van TICCIIH-website: surf dus naar www.ticcih.org / Meer details over het congres staan reeds op volgende webstek: <http://www.arch.cycu.edu.tw/TICCIIH%20Congress%202012/index.html>

VERENIGD KONINKRIJK

BELFAST: VICTORIAANSE SPINNERIJ BEDREIGD

Sloop dreigt voor een historische vlasspinnerij te Belfast (Noord-Ierland). De minister van Leefmilieu van Noord-Ierland staat onder druk om de sloopvergunning in te trekken.

De *Ulster Architectural Heritage Society* vindt het slopen van dat historisch gebouw in het centrum van Belfast (Queens street) een schande, vooral dat het moet wijken van een torengedebou met 58 flats. (K.H)

Foto: <http://belfast.livejournal.com/>

LONDEN: SPEELT CHELSEA STRAKS IN OUDE KOLENCENTRALE?

Wordt Chelsea-voetbalclub-voorzitter Roman Abramovitsj de reddende engel van het Battersea Power Station in Londen? Hij wil het reusachtig gebouw, ontworpen door Sir Giles Gilbert Scott rond 1930, ombouwen tot stadion voor Chelsea... Het gebouw staat al dertig jaar leeg en prijkt op het bekende album “Animals” van de popgroep Pink Floyd.

Al veel projectontwikkelaars beten hun tanden stuk op dit megalomaan industrieel relict, dat onlangs nog als decor diende voor de televisieserie Doctor Who, voor een feest met Kate Moss als icoon van het cosmeticamerk Rimmel en andere vormen van tijdelijk gebruik...

In schril contrast tot het verval van Battersea Power Station staat het succes van Tate Modern, ingericht in een andere centrale (Bankside Power Station), ontworpen door dezelfde architect G. Scott. Wordt vervolgd...

Foto: <http://nl.wikipedia.org>

Z W E D E N

Van 5 tot 8 juni 2012 vindt in de Universiteit van Goteborg (Wallenberg Conferentiecentrum) volgend congres plaats: “*The Re/theorisation of Heritage Studies*”. Deze manifestatie wordt op touw gezet door de ‘Association of Critical Heritage Studies’. Info via mail bij Bosse.lagerqvist@conservation.gu.se / Website: <http://www.konfoservice.adm.gu.se/english/conferencevenues/confwall>

Z W I T S E R L A N D

DE ALBULA BAHN, MOOISTE SPOORTRAJECT TER WERELD?

De *Albula spoorlijn* werd in 1903 aangelegd. Samen met de “*Bernina Bahn*” (van Chur naar Tirano) werd de “*Albula Bahn*” (ook “*Rhätische Bahn*” genoemd, met eindpunt Poschiavo) in 2008 door de UNESCO op de Lijst van het Werelderfgoed geplaatst.

Het gaat om een meterspoor, waar nodig aangevuld met een tandradspoor. De aanleg vereiste vanwege de ingenieurs en ontwerpers veel vindingrijkheid. Uniek zijn de verschillende “Kehrtunnels”. Dit zijn tunnels die als de spiraal van een kurkentrekker dwars door het graniet van de berg lopen en dus elke keer volledige cirkelrondes afleggen. Op die manier wordt het stijgingspercentage beperkt en kan het hoogteverschil gemakkelijker overwonnen worden. Voor praktische informatie over deze unieke spoorlijnen door het Zwitserse middel- en hooggebergte, surf naar www.swiss-pass.ch of www.sbb.ch.

Foto www.gemeinde-stmoritz.ch/

De aanleg vereiste vanwege de ingenieurs en ontwerpers veel vindingrijkheid. Uniek zijn de verschillende “Kehrtunnels”. Dit zijn tunnels die als de spiraal van een kurkentrekker dwars door het graniet van de berg lopen en dus elke keer volledige cirkelrondes afleggen. Op die manier wordt het stijgingspercentage beperkt en kan het hoogteverschil gemakkelijker overwonnen worden. Voor praktische informatie over deze unieke spoorlijnen door het Zwitserse middel- en hooggebergte, surf naar www.swiss-pass.ch of www.sbb.ch.

UITVINDERS en UITVINDINGEN

RUPELMONDE EN SINT-NIKLAAS HERDENKEN 500ste VERJAARDAG VAN MERCATOR (1512-1594)

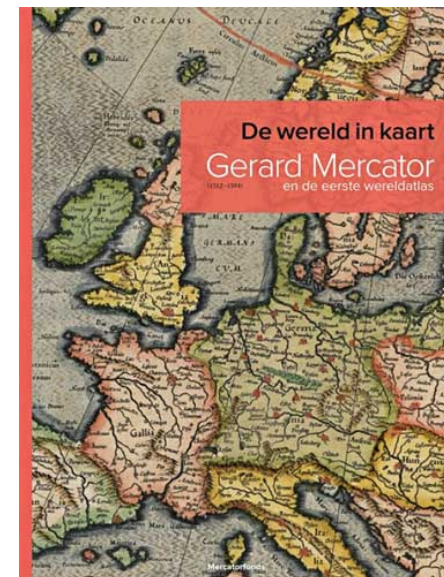
De beroemde cartograaf Gerard Mercator werd in 1512 in Rupelmonde geboren. Hij was de zoon van een schoenlapper uit Aken, die bij een familielid in Rupelmonde verbleef toen zoon Gerard het licht zag.

Na zijn studies vestigde in Den Bosch en Leuven vestigde Mercator zich als zelfstandig instrumenten- en globebouwer voor belangrijke opdrachtgevers zoals Keizer Karel. In 1534 verbleef Gerard in Antwerpen en had er drukke contacten met kooplui en ontdekkingsreizigers. Misschien ligt daar de oorsprong van zijn levenswerk: een alles omvattende kosmografie of kritische beschrijving van oorsprong en ontwikkeling van de wereld. In 1544 werd Mercator, die zijn observaties niet in overeenstemming kon brengen met de bijbel 7 maanden opgesloten wegens ketterij in de Graventoren van Rupelmonde. Hij verhuisde naar Duisberg waar de nieuwe universiteit zijn werken publiceerde, o.m. een eerste overzichtkaart van Europa. Met de wereldkaart (1569) presenteerde Mercator een volkomen nieuwe methode (“Mercatorprojectie”) om de wereldbol op een vlakke kaart af te beelden. Ook het begrip “atlas” dat hij introduceerde, was nieuw ! Gerard Mercator (eigenlijk was zijn niet gelatiniseerde naam Gerard (De) Kremer of Gerard Cremer) overleed in 1594.

In 2012 wordt zijn 500ste geboortedag uitvoerig herdacht met tentoonstellingen, colloquia, enz. Van 4 maart tot 26 augustus loopt “*Mercator Digitaal*” in het SteM (Sint-Niklaas). De bezoeker zal digitaal kunnen “bladeren” doorheen verschillende edities van de Mercatoratlas (uit 1584, 1595 en 1607).

Een lijvig boek van Thomas HORST “*De wereld in kaart. Gerard Mercator en de eerste wereldatlas*” met zijn biografie en fascimiles van zijn belangrijkste kaarten werd onlangs gepubliceerd door het Mercatorfonds. Voor veel meer informatie, surf naar www.mercator2012.be.

Foto: www.boeken-over-boeken.nl/?p=6204

150 JAAR GELEDEN UITGEVONDEN: PASTEURISATIE (1862)

Kort na 1860 merkte de Franse chemicus Louis Pasteur (1822-1895) op dat levende gistcellen verantwoordelijk waren voor de vorming van alcohol en suiker en ook tot verzuring van melk konden leiden. Hij slaagde erin deze micro-organismen te onderscheiden en te isoleren, en in 1862 toonden hij en de Franse bioloog Claude Bernard (1813-1878) aan dat, als melk een half uur lang wordt verwarmd aan 63°C, de meeste bacteriën erin worden gedood. De melk moest nadien wel snel worden afgekoeld. Dit proces van vrij langdurige verwarming werd bekend als “pasteurisatie”.

De nieuwe inzichten van Pasteur maakten een eind aan het oude begrip van ‘spontane generatie’ van bijvoorbeeld maden, die vleeswaren verdueren.

Zijn bewijs dat micro-organismen gisting en bederf in vloeistoffen konden veroorzaken, was de basis voor later onderzoek, dat leidde tot bestrijding van diverse ziekten: aardappelziekte, ziekten bij zijderupsen, miltvuur en hondsdolheid...

Bron: Jack Challoner (red.), 1001 uitvindingen die onze wereld veranderd hebben. Kerkdriel, (Librero) 2011, p. 369.

UITDIJING HEELAL (MEDE) ONTDEKT DOOR EEN BELG

In 1927 publiceerde de Leuvense priester-wetenschapper **Georges Lemaître** een opzienbarend artikel in de annalen van de Société Scientifique de Bruxelles, waarin hij voortbordurend op de bevindingen van Einstein en eigen observaties tot volgende conclusie kwam: *het heelal dijt uit en hoe verder een sterrenstelsel van ons staat, hoe sneller het van ons af beweegt*. Maar twee jaar eerder kwam de Amerikaanse kosmoloog **Edwin Hubble** tot dezelfde bevindingen, zij het dat de uitdijingsnelheid (= bekend als “de Hubbleconstante”) iets nauwkeurig berekend werd. Bovendien werden de bevindingen door Hubble genoteerd en verspreid in het Engels (iets waarmee Lemaître nog een tijdlang mee wachtte).

De Zuid-Afrikaanse sterrenkundige **David Block** (maar hij is niet de enige) verwijt Edwin Hubble in een recent artikel (2010) van “ellebogenwerk” en censuur: blijkt namelijk, wanneer de Franse tekst van Lemaître en de Engelse tekst van Hubble nauwkeurig vergeleken worden, dat cruciale passages in Hubbles tekst ontbreken, alsook een belangrijke voetnoot waarin de Belg de waarde van de Hubbleconstante schatte. Kortom, Block kijkt uit naar de dag dat priester Georges Lemaître vanwege de wetenschappers de eer zal krijgen die hij verdient...

Maar volgens astrofysicus **Mario Livio** is Lemaître over zijn eigen voeten gestruikeld. Livio vond in de archieven van de Britse Astronomical Society een cruciaal document: de begeleidende brief die Lemaître schreef bij indiening van de Engelse vertaling bij het vakblad *Monthly Notices of the Royal Academy of Sciences*. Daarin stelt Lemaître dat hijzelf de vertaling in het Engels verzorgde en zelf de gewraakte passages heeft geschraapt. We citeren uit de brief: *“Ik heb zojuist de vergelijkingen van de uitdijning van het heelal volgens een nieuwe methode verkregen en zou ze graag aan uw genootschap presenteren in een apart artikel”*. In feite was Lemaître helemaal niet geïnteresseerd in het opstrijken van de eer voor zijn oorspronkelijke ontdekking, concludeert Livio.

Dirk Van Delft, directeur van het Boerhaave-museum hierover: “Ik ben genoeg experimenteel opgeleid om te zeggen dat degene, die een theorie vastnagelt met waarnemingen, de eer verdient. Ik heb niets tegen Hubble, maar misschien verdient Lemaître toch een iets prominentere plek in de handboeken”... (*Bron: Vrij naar een bijdrage van Maarten Keulemans in De Morgen van 19 november 2011*).

KODAK LIGT OP STERVEN

Ooit het grootste bedrijf ter wereld, Eastman Kodak, heeft “uitstel van betaling” gevraagd, de “Chapter 11”. Het bedrijf krijgt tegelijkertijd een kredietfaciliteit van 950 miljoen dollar en de nodige tijd om te herstructureren...

Eastman Dry Plate company werd in 1881 opgericht in de Verenigde Staten door George Eastman. Het bedrijf bracht zeven jaar later iets dat op korte tijd in elke toeristenrugzak, later in bijna elke gsm zou terecht komen: een populaire camera.

Het devies van Kodak was “You press the button, we do the rest”. Eastman besloot na het enorme succes van de camera de bedrijfsnaam te veranderen in Eastman Kodak. De eerste “Brownie” uit 1900 van Kodak was zowat het eerste fotoestel voor het grote publiek. Kodak maakte niet alleen camera’s maar ook films van topkwaliteit, later diafilm, projectors en allerhande apparatuur voor de presentatie van foto’s.

Vanaf de jaren dertig werden diverse strategische blunders gemaakt. Kodak kon in de jaren na 1934 geen antwoord geven op de veel goedkopere filmrolletjes van concurrent Fujifilm. Later speelde Polaroid in op nieuwe trends, die Kodak navolgde maar daarmee beschuldigd werd van “stelen van technologie” en in het ongelijk werd gesteld. Het inzetten op de medische markt door Kodak, onervaren

in dat domein, liep ook op een sissers af. Vanaf ongeveer 1980 kwam de digitale fotografie stilaan in opmars. En daar zat Kodak met zijn chemische filmfabrieken... Kodak maakte wel digitale camera's, zowel compacte consumenten-camera's als digitale spiegelreflex toestellen, maar kon de slag van concurrenten Nikon en Canon niet winnen.

Een van de laatste kurken waarop Kodak hoopte te blijven drijven was de printerdivisie, maar ook daar geldt nu: wie heeft een printernodig als steeds meer van het te printen materiaal op steeds draagbare beeldschermen te lezen is...

De afgang van Kodak vervult menige fotograaf met weemoed. Nog steeds zijn sommige van de mooiste kwaliteitsfilms van Kodak. En hoe handig ook zo'n compactcamera is, betere foto's dan voor een schijntje verkrijgbare analoge camera's van vergelijkbaar formaat maken ze niet. Maar dat is de vooruitgang. Als je die snelheid als bedrijf, hoe groot en gewichtig ook, niet bij kunt benen, ga je ten onder. (Vrij naar een bijdrage in *De Morgen*, 20 januari 2012).

Kodak Bull-eye model 1896 Foto A.B.

ONDER DE LEESLAMP

- Een selectie van bijdragen (boeken en tijdschriftartikels) over industrieel en wetenschappelijk erfgoed in België. Ook een beperkt aantal werken uit het buitenland, die vernieuwend zijn en algemene informatie bevatten die ook voor Vlaanderen – Brussel - België interessant is, worden opgenomen. De meeste bijdragen zijn recent, maar er worden ook een aantal oudere, nog niet eerder vermelde titels opgenomen. De eventuele commentaren bij de referenties staan in cursief. In de boekbesprekingen worden een (beperkt) aantal publicaties gecommuniceerd.
- We verwijzen verder naar de afleveringen van de bibliografie "Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed 1991-2006" samengesteld door Patrick Viaene (sedert 2007 door het Gentse MIAT), gepubliceerd in TIC (Tijdschrift Industriële Cultuur). Deze bibliografie werd tevens grotendeels digitaal ontsloten o.l.v. Patrick Viaene en –meer recentelijk- door MIAT-medewerkers : zie www.viat.be Suggesties voor verdere aanvullingen op deze rubriek zijn welkom. U kan uw suggesties kwijt via E-mail. Stuur uw informatie hieromtrent door naar paiviaene@hotmail.com

1. Boeken en tijdschriften

Bibliografie industrieel en wetenschappelijk erfgoed

Boeken voorafgegaan door (x) komen uit de Siwe-bibliotheek. Door materiële problemen zullen vele (aangeduid met xo) moeten verdwijnen, geïnteresseerden kunnen ze gratis komen afhalen, ze dienen zo vlug mogelijk hun wensen door te mailen naar info@siwe.be .

BARCA SALOM Francesc X., GRAUS ROVIRA Ramon, e.a., **L'Escola Industrial de Barcelona (1904-2004). Cent anys d'ensenyament tècnic i d'arquitectura.**

Barcelona, (Diputacio Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Consorci Escola Industrial de Barcelona) 2008. (Magnum opus –meer dan 500 pagina's, prachtig geïllustreerd- over de meest prestigieuze industriële hogeschool van Spanje. ISBN : 978-84-9803-265-9. Zie ook : www.bcn.cat/publicacions)

BARTOSOVA Nina (ed.), HORICKA Jana (ed.), FRAGNER Benjamin, SENBERGER Tomas e.a.

6th International Biennial 'Vestiges of Industry' 2011. Industrial Heritage – on the Edge.

Programme and Abstracts. National Technical Museum Prague, 14 & 15 – 10 – 2011. Praag, (Czech Technical University in Prague) 2011. ISBN 978-80-01-04894-8 (www.industrialnistory.cz) Adres uitgever : Ceske Vysoke Ucení Technické V Praze, Fakulta Stavební, Thakurova 7, CZ-166 29 Praha 6.

BAUWENS Lien

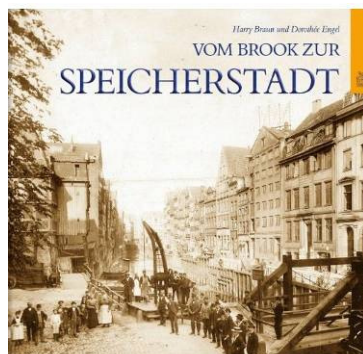
Kinderarbeid door een historische lens. Een fotoanalyse van kinderarbeid in Belgische touwslagerijen rond 1900.

In: Brood & Rozen, 2011, nr. 4, p. 5 tot 24.

BRAUN Harry, ENGEL Dorothée,
Vom Brook zur Speicherstadt

Erfurt, (Sutton Verlag) 2010. ISBN 978-3-86680-590-3 <bijzonder boeiende studie over Brook, één der meest beruchte en ongezonde arbeiderswijken van 19de eeuw's Europa –in de oude haven van Hamburg-, met uniek iconografisch materiaal>.

Afdruk uit www.amazon.de

BUFFEL Els, HANSELAER Kristien, VAN HUMSKERKE Veronique
Futiel textiel?

In: TIC, jg. 28, deel 116, 4de trimester 2011, p. 1-55.

BUSCHMANN Walter

Das Kokereigas und Seine Verwertungstechnik und bauliche Zeugnisse

In: Industriekultur, 2011, nr. 4, p. 2-4 (*zie bespreking*).

BUYSSE Willy, COPPENS Marguerite, REUNIS Etienne, VAN HUMBEEK Fr. e.a.,
SABENA. De toekomst kwam uit de lucht. Een geschiedenis van de Belgische luchtvaart.

Gent, (Borgerhoff & Lambrigts) 2011. ISBN 978-9089312457 (*zie bespreking*).

CERUTTI Vera, STAM Marjo

Creative fabrieken. Waardecreatie met herbestemming van industrieel erfgoed

Utrecht, (Uitgeverij C2Publishing) 2011. ISBN 978-90-817663-0-2 (*zie bespreking*).

(xo) CHARLOT G

L'analyse qualitative et les réactions en solution

Parijs, (Masson) 1963, gebonden, 442 p.

CUYT J.

'New Belgica', de werf ingehuldigd

In: Ruimschoots, jg. 12 (2012), nr. 1, p. 19-21.

DAMBRUYNE Johan

Inventaris van het archief van de jutespinnerij NV Dacca en rechtsvoorgangers te Temse . 1848-1975

Brussel, (Algemeen Rijksarchief) 2009.

DAVID Johan, DE NIEL Paul

De steen-, pannen- en tegelbakker: veldmap

Antwerpen, (Dienst Erfgoed Provincie Antwerpen) 2009. (*zie bespreking*)

DE GRAAF Wim

Geschiedenis van de Belgische lichtschepen

In: Ruimschoots, jg. 12 (2012), nr. 1, p. 12-13.

DEHAUDT Frederic

De textielindustrie en haar mensen. 9 getuigenissen – reportage – CD

Menen, (De figuranten / Orchestre International du Vetex) 2011, 306 p. ISBN 542 50 2101 011 4.

DELCART André

Dendermonde een stad met smaak

Genaaid, 160 p., overvloedig geïllustreerd met (paginagrote) foto's in kleur en Z/W, 2011, 11€

Stadsbestuur Dendermonde

DEMEY Antony, LANSZWEERT Willem, WOLNY Maja

Erfgoed rond en op het water. Strandvisserij, IJslandvaart, scheepsbouw en binnenvaart

In: OKV, jg. 49 (2011) nr. 6, dossier 40 p (*zie bespreking*).

DEMEY Thierry (red.)

La Senne, de la source au confluent

Brussel, (Badeaux) 2011 (*zie bespreking*).

DE PAEPE Jan, DE SALLE Robin, PAREDES Cécilia, VAN MOL Jean-Jacques

Le quartier de la gare à Watermael

Watermaal-Bosvoorde, (HISCIWAB – Histoire et Sciences à Watermael-Boisfort) 2007.

DERYCKE Ivan (ed.), AERTS Eric, DAELEMAN Paul e.a.

Antwerpen bierstad. Acht eeuwen biercultuur

Antwerpen, (Pandora) 2011.

DESCHEPPER Edwin

Reclamemuurschilderingen: bedreigde getuigen van een vergeten verleden

In: Forum-contact, jg. 18, nr. 70 (oktober-november-december 2011), p. 28-31.

DESECK Gregory

Selectieve bibliografie industriële archeologie en industrieel erfgoed in België, deel 20 (2011)

Supplement bij TIC, jg. 28, deel 116, 4de trimester 2011.

DRIESEN Jerry

Exit Houtzagerij Herremans: industrieel-archeologisch erfgoed verwijnt uit de Seenhoek

In: Infoblad Antwerpse Vereniging voor Bouwhistorie en Geschiedenis, 2011, nr. 3, p. 21 e.v. (www.avbg.be)

(xo) FEIGL Fritz

Spot tests in organic analysis

Amsterdam, (Elsevier), 1966, gebonden, 772 p.

FREIWALD Eckhard

Hamburgs Gängeviertel

Erfurt, (Sutton Verlag) 2011. ISBN 978-3-86680-904-8 <*bijzonder boeiend verhaal over één der meest beruchte en ongezonde arbeiderswijken van 19de eeuws Europa, met uniek iconografisch materiaal*>.

GESCHE Nicole, NYST Nathalie

Les musées de l'ULB. ULB Museums. L'Université Libre de Bruxelles et son patrimoine Culturel

The Free University of Brussels and its cultural heritage. Brussel, (Réseau des musées de l'ULB) 2009. ISBN: 978-2-8052-0034-2 (*zie bespreking*).

(xo).HERIOT T. H. P

Science in sugar production

An introduction to the methods of chemical control

Gebonden, 108 p., tekeningen, 1907

Norman Roger Altrincham UK

HIMLER Albert

Analyse van een merkwaardige tabel over de invoer van gietijzer, granen, timmerhout en petroleum in 1872-1878

In: S.K. Koninklijke Havenwerktuigen, jg. 66 (2011), nr. 6, p. 17-20.

(xo).HOLLEMAN A.F.

Leerboek der chemie. Eerste deel: Anorganische chemie

Bewerkt door E.H. Buchner. Groningen / Den Haag, (J.B. Wolters), 1932 (10de druk), gebonden, ill., 612 p. (*eerste druk dateert van 1898*).

HORST Thomas

De wereld in kaart. Gerard Mercator en de eerste wereldatlas

Antwerpen, (Mercatorfonds) 2011.

JACOBS Marc, VERCAUTEREN Gregory

Decap & co gecapteerd in depot. E-experiment van erfgoed(zorg)ontsluiting rond de topstukencollectie Ghysels

In: FARO – Tijdschrift over Cultureel Erfgoed, jg. 4 (2011), nr. 4, p. 37-43.

JANSSEN Bert

Al 95 jaar zeescouts in Vlaanderen. Georges De Hasque: een visionair

In: Ruimschoots, jg. 12 (2012), nr. 1, p. 22-23.

(xo).KANFER Stefan

The last empire

De Beers, diamonds and the world

Genaaid, 452 p., 1993

Coronet Books

Holder and Stoughton

(xo).KELKER Hans, KLAGES Friedrich, SCHWARZ Robert

Chemie

Gebonden, 412 p., 1968

Standaard Uitgeverij Antwerpen

(xo).KRUGER J.

Instrumentele analyse

Gebonden, 229 p., z/w foto's, 1967

NV Uitgeversmij Diligentia Amsterdam

(xo).LEDERER E.

Chromatographie en chimie organique et biologique

Volume I: Généralités, applications en chimie organique

(gebonden, 671 p., tekeningen en z/w foto's), Parijs, (Masson) 1959. Volume II:

Applications en chimie biologique (gebonden, 876 p.), Parijs (Masson) 1960.

LEPOIVRE A., e.a.

Echo Essays voor chemie-onderwijs. Chemie historisch bekijken

Leuven, (KVCV) 1994 (Genaaid, z/w foto's en tekeningen, 119 p.).

LOK Franke

Tolerant, die eerste jaren...

In: Ruimschoots, jg. 12 (2012), nr. 1, p. 28-29. Zie: www.tolerant.be

MADDENS N.

Het verleden van de Kortrijkse regio

In: De Gids. Gidsenkring Kortrijk-Menen, nr. 135 (mei 2011), p. 46-61
(*grotendeels over de industriële ontwikkeling van Kortrijk*).

MANTELEERS Willem

Napoleon in zijn Bonapartedok

In: Ruimschoots, jg. 12 (2012), nr. 1, p. 4-7.

MARY Michel

Geschiedenis van de Belgische Post

Tubize, (L'encre du temps scrl) 2011.

Contact auteur : geschiedenisbelgischepost@hotmail.com / Bestelling bij de uitgever : www.lencredutemps.net / lencredutemps@yahoo.fr

Prijs: 50 € + 7 € portkosten.

(xo).Mc GAW Judith A.

Most wonderful machine

Mechanisation and social change in Berkshire paper making 1801-1885

Gebonden, z/w foto's, 439 p., 1987

ISBN 0 691 04740 5

Princeton university press

META – Collectieplan deelcollectie Autobussen

Mechelen, (META vzw / MobiliteitsErfgoed Tram en Autobus vzw), 2011.

NEIRINCKX Pieter

De fotocollectie uit het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel

In: BVNG, Mededelingenblad van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis, jg. 33 (2011) 2, p. 18-19.

OLLIVIER Hendrik

De fotocollectie van AMSAB Instituut voor Sociale Geschiedenis

In: BVNG, Mededelingenblad van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis, jg. 32 (2010) 2, p. 16-19.

PAREDES Cécilia

Histoire et restauration de la gare de Paul Delvaux

In : DE PAEPE Jan, DE SALLE Robin, PAREDES Cécilia, VAN MOL Jean-Jacques, Le quartier de la gare à Watermael. Watermaal-Bosvoorde, (HISCIWAB) 2007, p. 87-104.

PETERS Irena

Kan mode Belgisch zijn? Het Textielplan en Mode dit is Belgisch in de jaren 80

Masterscriptie KULeuven, Nieuwste Geschiedenis, ac. jaar 2009-2010.

(xo).PIETTE A.M.

Le laboratoire Intercommunal de chimie et de bacteriologie

Brochure, 54p., 1960 ?

Bruxelles

PROVOST Michel

Comment tout ça tient? Voyages au pays des structures

Brussel, (CIVA) / Alice-éditions) 2011. Zie: www.alice-editions.be

(xo).RYBCZYNSKI Witold

One good turn. A natural history of the screwdriver and the screw

New York, (Scribner) 2000 (gebonden, 173 p., tekeningen).

SCHEIWILLER Yvonne

Schwyzer Industriekultur

Schwyz, (Triner Verlag) 2010. ISBN 978-3-908572-51-0.

Zie: www.schwyzer-industriekultur.ch .

(xo).ROOT-BERNSTEIN Robert Scott

Discovering

Inventing and Solving Problems at the Frontiers of Scientific Knowledge

Genaaid, 500 p., 1991

Harvard University Press paperback USA

SIRJACOBS Isabelle

Le Centre, une région façonnée par l'industrie (Carnets du Patrimoine nr. 82)

Namur, (Institut du Patrimoine Wallon) 2011 (*zie bespreking*).

S.n., 1935.

Het eerste grootwarenhuis in Kortrijk, den Teco, Doornikstraat 30, in 1956 overgenomen door de l'Innovation en vandaag hotel Ibis

In: Curtricke, 2011, 364, p. 3-4.

S.n. 1896

Ministère de l'agriculture, de l'industrie, du travail et des travaux publics

Conseil supérieur d'hygiène publique**Documents sur la composition normale des principales denrées alimentaires et boissons usitées en Belgique**

Genaaid, 369 p., 1896

P. Weissenbruch, Imprimeur du Roi, Bruxelles

SPARKE Penny

Electrical appliances

Londen, (Unwin Hyman) 1987 (genaaid, 112 p., kleur en Z/W foto's).

SPITS P.

Antieke gietijzeren boogbrug heeft restauratie nodigIn: Bruggen, jg. 19 (2011) nr. 4, p. 16-17 (*handelt over een gietijzeren brug in de tuin van de cisterciënzerabdij Mariënkroon te Nieuwkuijk, Noord-Brabant NL.*)

STAES Paul

De Scheldekaaien zijn allang dood. Mogen hekken en hangars iets meer zijn dan oud ijzer?

In: Land in zicht, jg. 79 (2010), p. 17-19.

STROOBANTS A., DELCART A.

Peperkoek in het DendermondseBrochure, overvloedig geïllustreerd met kleuren- en Z/W, 17 p., 2011, 3€
Stadsbestuur Dendermonde

(xo).Syndicat des chimistes de Belgique (Crispo, Sachs, e.a.)

Vademecum du chimiste. Recueil de méthodes d'analyse avec bases d'appréciation. Les matières fertilisantes, les aliments pour le bétail, la sucrerie, la distillerie, la brasserie et les denrées alimentaires

Parijs, (J.-B. Baillièrre et fils) 1903 (gebonden, 507 p.).

(xo).Szabadvary Ferenc (ed)

Review of history of technics XXV 2001-2002

Gebonden, 264 p., 2003

ISSN 0497-056X

Hungarian museum for science and technology Budapest

TOYE Martha

Het Kanaal Bossuit-Kortrijk: 150 jaar

In: De Gids. West-Vlaamse Gidsenkring Kortrijk, nr. 137 (nov. 2011), p. 94-98.

(x).SURINGAR E.F.

Electrische tractie Deel III van de De electrotechnische school
Gebonden, 534 p., 1922 Van Mantgem & De Does Amsterdam

Onderstaand blz. 419 toont enkele prachtige illustraties van dit boek

MOTORRIJTUIGEN EN LOCOMOTIEVEN.

419

Een andere soort van aandrijving is die door middel van een driehoek-koppelstang, zooals afgebeeld in fig. 701. Deze stelt een schamelstel voor van een Berninabaan-locomotief, werkende met gelijkstroom van 1000 Volt.

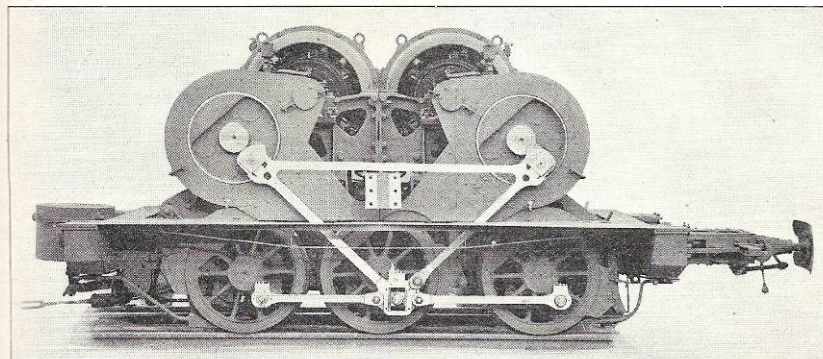

Fig. 701.

In den laatsten tijd heeft deze driehoekaandrijving zich ontwikkeld tot den vorm, voorgesteld in fig. 702. (Lötschberg-locomotief). Deze machine is

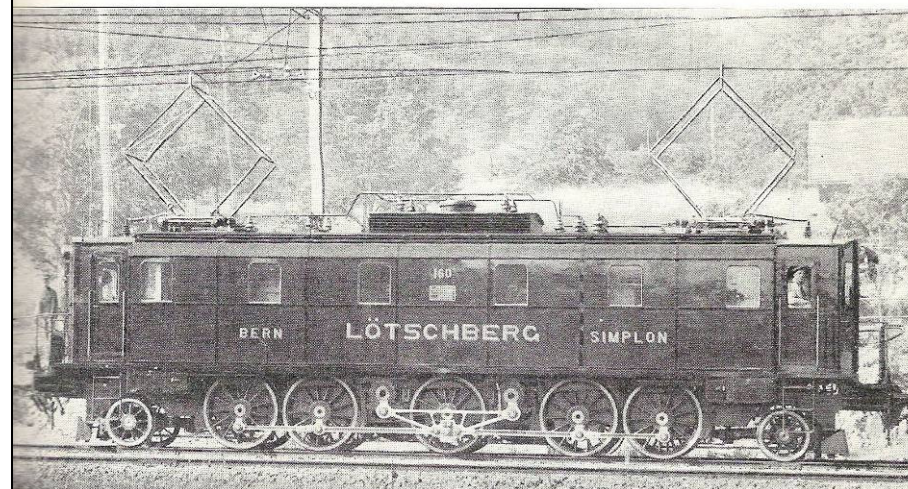

Fig. 702.

uitgerust met twee motoren van 1330 P.K., welke ieder door een tandrad-overbrenging een „blinde as” aandrijven. Deze blinde assen zijn door middel

VAN DE CAPELLE Lieselotte

Over het volume van elektriciteit. Technieken in de architectuur 1860-2010
Masterproef Ingenieurswetenschappen – architectuur. UGent, Vakgroep
Architectuur en Stedenbouw, ac. jaar 2010-2011.

VAN DEN BROECK Karl

**Hoe poker synoniem van bluffen werd. Nationaal Museum van de Speel-
kaart in Turnhout brengt de onstuitbare opmars van het pokerspelen in kaart**
In: De Morgen, 28 november 2011, p. 28.

VANDENBUSSCHE Bernard

De Preetjesmolen. Laatste vlaszwingelmolen met zwingelinrichting
In: Erfwoord, augustus – oktober 2011, p. 12-14.

VAN DEN EECKHOUT Patricia, VANTEMSCHE Guy (eds.)

Bronnen voor de studie van het hedendaagse België 19de – 21ste eeuw
Brussel, (Koninklijke Commissie voor Geschiedenis) 2009.

Reginald Van de Velde (foto's), Paul Van Oevelen (tekst)

Verlaten Plekken, vergeten Stemmen
Genaaid, 54 p., 2011
Stad Oostende, vzw Dement 10,00€

(xo).VAN EYK B.J. (Hoogleraar aan de Universiteit van Indonesië te Surabaya),
**Atomistiek, heden en verleden. Overzicht van de atomaire en nucleaire
verschijnselen en van de daarmee verbonden theorieën en problemen**
Amsterdam, (Centen's uitgevers maatschappij) 1951 (gebonden, 710 p., z/w
foto's).

VAN OOST Olga, POPPE Jeroen

**Archipel, een netwerkvisie voor digitale duurzaamheid. Verslag van het
eindevenement**
In: FARO – Tijdschrift over Cultureel Erfgoed, jg. 4 (2011), nr. 4, p. 13-16 (*zie
bespreking*).

(xo).VAN OSS J.F. & C.J.

Warenkennis en technologie, Deel I
Geheel opnieuw bewerkt door J.F. Van Oss en C.J. Van Oss
Amsterdam (Elsevier) 1956 <6de druk> (gebonden, tekeningen, z/w foto's, 804 p.)
<bevat o.m. volgende onderwerpen: drinkwater, ijs, kunstmest, fotografie,
cement, beton, glas en email>.

(xo).VAN OSS J.F.

Warenkennis en technologie, Deel II
Amsterdam (Elsevier) 1949 (gebonden, tekeningen, 1120 p.). <bevat o.m.
volgende onderwerpen: steenkool, petroleum, kleurstoffen, alcoholen, granen,
suikers, voedingsmiddelen en specerijen>.

(xo).VAN OSS J.F.

Warenkennis en technologie, Deel III
Amsterdam (Elsevier) 1950 (gebonden, tekeningen, 993 p.) <bevat o.m.
volgende onderwerpen: alkaloiden, insecticiden, textiel, papier, hout, verven en
vernissen>.

(x).VAN PAEMEL Geert

**Echo's van een wetenschappelijke revolutie De mechanistische
natuurwetenschap aan de Leuvense Artesfaculteit (1650-1797)**
Genaaid, 202 p., 1986
Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor wetenschappen, letteren en
schone kunsten van België
Klasse der Wetenschappen 48, 173 ISBN 90 6569 375 0

VERLEYEN Walter, GOEMINNE Luc

Schrooienfabriek voor olieslagerijen te Deinze (1885-1937)
In: Molenecho's, jg. 39, nr. 3, oktober 2011, p. 172-175 (www.molenechos.org)

WAGEMANS Stan

Centraal Station Spoorwegkathedraal
Antwerpen op de rails, toen en nu. Leuven, (Davidsfonds) 2011. ISBN 978-90-
5826-848-8.

WELTENS Arno, DRAGT Gijs (foto's)

Een eeuw vintage. Beeld & Geluid 1900-2000
D33 Publicaties. Prijs: 19,95 euro.

WITTHÖFT Hans Jürgen

Der Alte Elbtunnel. Ein schönes Stück Hamburg
Hamburg, (Koehler Verlagsgesellschaft) 2011. ISBN 978-3-7822-1044-7 (*zie
www.koehler-books.de*).

2. Boeken met CD of DVD

Het koninklijk Filmarchief CINEMATEK heeft verschillende interessante uitgaven bestaande uit een DVD vergezeld van een drietalig boekje van een honderdtal bladzijden. De lijst is terug te vinden op www.filmarchief.be/, hieronder een paar voorbeelden.

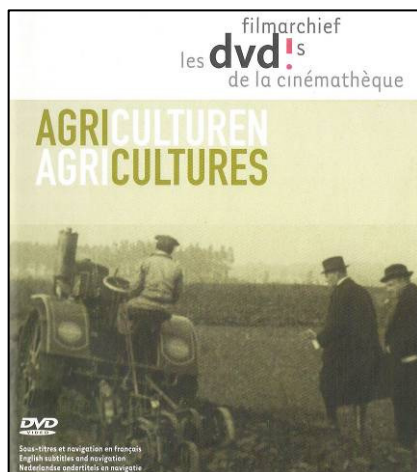
Agriculturen

Voor de komst van de tractor, de maaidorser en de bietenrooier was de paardenkracht nog echt paardenkracht en maakten vele handen het werk licht. Om iedere Belg te voorzien van zijn dagelijks brood, was veel volk nodig op de akker. De voortschrijdende mechanisering van de landbouw veranderde de boerenstiel volledig. Een selectie van twaalf films uit de periode 1920-1970 brengt evenveel agri-culturen in beeld.

Nl/Fr/En

Uitgave Koninklijk Filmarchief

prijs: 19 €

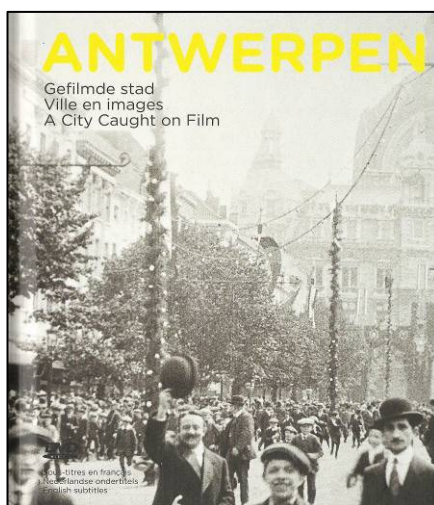
Antwerpen Gefilmde stad

Een unieke selectie van 22 zelden geziene films met in de hoofdrol de havenstad, haar bewoners, bezoekers en evenementen.

Nl/Fr/En

Uitgave Koninklijk Filmarchief

prijs: 19 €

3. CD's en DVD's

- Il Genio nella Carta, The paper genius

Museo della carta e della filigrana

Fabriano Italië

4talig

- Faszination Ruhrgebiet Route de Industriekultur

Reisen im Ruhrgebiet: www.ruhrgebieltouristik.de

Tweetalig, interactief : Duits, Engels

- Vom Tagebau zum Besucherbergwerk

Ein Projekt der Internationalen Bauausstellung Fürst-Pückler-Land

Duits

www.f60.de

- Mémoires de l'électricité

Fondation Maisons des Sciences de l'homme, Fondation EDF

Eentalig, interactief

- Vintage farm machinery

Engels

- L'Allemagne à toute vapeur 1+2

A la découverte de son patrimoine ferroviaire

www.cabri.fr

- The heyday of British steam

Britain's railway heritage London, South Midlands, South West

Eentalig

- British steam railways and how they shaped our history: King George V

Eentalig

- Cité du train Muhlhouse CD + DVD

Drietalig www.extrud.com

- Lokeren, haarsnijderijstad

Stedelijk Museum Lokeren 2006

- Working Heritage

Working Past, Working Future

EU

4talige fotogalerij

-... De rest zijn details Einstein

2005, KULeuven

1talige CD

- Mijnerfgoed Onbekend terrein?

Genk

1talige CD

www.mijnerfgoed.be**- Atea Fragmenten uit de Ateageschiedenis**

1talige DVD

- Een geschiedenis van de toekomst

Het verhaal van Philips Hasselt

ACV Hasselt

1talig

- En toen was er Bakeliet 1907- 2007

Museum van de geschiedenis van de wetenschappen Gent

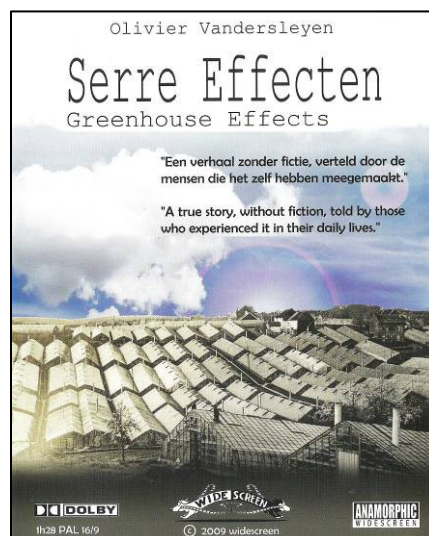
- Serre Effecten

Een verhaal zonder fictie verteld door de mensen die het zelf hebben meegemaakt

VANDERSLEYEN Olivier

www.widescreen.be

NI/Fr/En

- Suikerunie

1talige DVD

SPECIALE AANBIEDING

- Opkomst van de chemische analyse met een film over een "klassiek" laboratorium in actie (1985) en foto's van de AWIE collectie

- Antwerps wetenschappelijk en industrieel erfgoed (AWIE)

150 jaar verzamelen Eindrapport

De twee CD's samen voor 5 € (exclusief verzendingskosten), te bestellen op info@siwe.be zolang de voorraad strekt.

4. Kaarten

Bij het Nationaal Geografisch Instituut kan men een geografische kaart of een luchtfoto (beide 80 X 50 cm = 8 X 5 km) van uw omgeving bestellen voor 20 of 35€ respectievelijk.

www.ngi.be (topomap viewer)

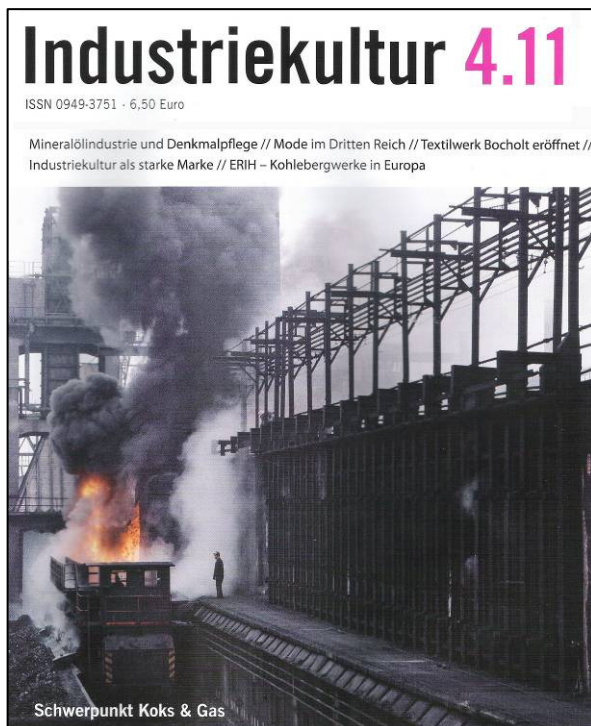
BESPREKINGEN PUBLICATIES

BUSCHMANN Walter

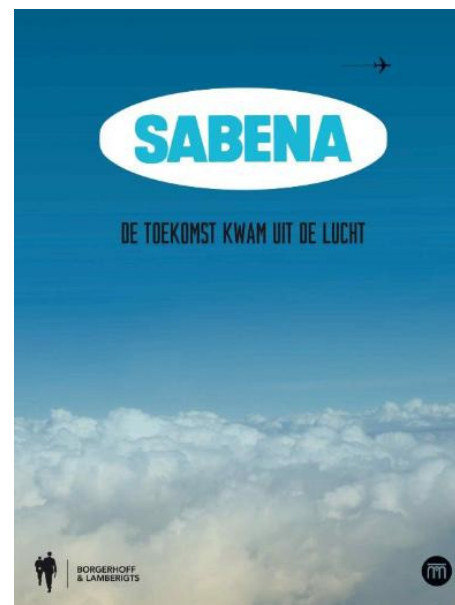
Das Kokereigas und Seine Verwertung - Technik und bauliche Zeugnisse.

In: Industriekultur, 2011, nr. 4, p. 2-4.

Bovenvermelde bijdrage bijt de spits af van een Industriekultur-aflevering (nummer 57 reeds!) met als zwaartepunt (hoofdthema) 'cokes en gas'. Het eerste artikel, samengesteld door W. Buschmann, is vlot leesbaar en verhelderend. Deze bijdrage wordt vervolledigd door diverse andere teksten die samen het thematisch katern vormen: "Kokereien in der Verbundwirtschaft" van Michael Farrenkopf (p. 6-9), "Die Kokerei Zollverein" (p. 10-11), "Gasbehälter – Zeugen einer technischen Revolution" door Oliver Frühschütz (p. 12-14), een uniek verhaal over gaslicht vroeger en nu (Bettina Grimm, p. 16-19) en "Kokereien und Gaswerke" door Edgar Bergstein (p. 20-22). Na dit katern komen diverse andere losse bijdragen aan bod, o.m. een vergelijking tussen de Waalse site "Le Bois du Cazier" en de koolmijn "Guido" in het Poolse Zabrze (p. 25-26), alsook een uitgebreide bijdrage over de nieuwe (tweede) stek van het textielmuseum in het (Westfaalse) Bocholt (p. 34-37). **Industriekultur** blijft een "vaste waarde" onder de meer toegankelijke Europese tijdschriften over industrieel erfgoed.

BUYSSE Willy, COPPENS Marguerite, REUNIS Etienne, VAN HUMBEEK Frans, e.a., SABENA. De toekomst kwam uit de lucht. Een geschiedenis van de Belgische luchtvaart. Gent, (Borgerhoff & Lamberigts) 2011. ISBN 978-9089312457.

Afdruk uit www.boekhandelraaklijn.be

Dit boek moet zeker niet onderdoen voor de bijzonder interessante tentoonstelling (tot 26 februari 2012) in het Jubelparkmuseum te Brussel. Aanleiding is een herdenking van het einde van Sabena tien jaar geleden (november 2011). "De toekomst kwam uit de lucht" is een boeiend kijk- en leesboek, dat uiteenvalt in een twintigtal korte hoofdstukken.

"Hoe reisde men naar verre landen voor dat er vliegtuigen waren?" is de hamvraag in het eerste hoofdstuk. In 1923 startte de commerciële luchtvaart en vond de oprichting plaats van de Sabena. Van bij de beginjaren speelde de zorg voor technische veiligheid een hoofdrol. Tussen 1935 en 1960 beleefde Sabena hoogdagen met ontelbare vluchten naar onze kolonie, Congo.

Ook de Expo 58 te Brussel was belangrijk, want in dat kader werd de Nationale Luchthaven te Zaventem uitgebouwd.

Het boek vervolgt met de ontwikkeling van de vliegtuigen (propellervliegtuigen, opkomst straalmotoren, helikopters), tot en met de experimenten met de Concorde, waarvan het roemloos einde nog in ons geheugen zit.

Verdere thematische hoofdstukken gaan over o.m. de vliegtuigstoel en zijn ontwikkeling, de luchtvaartaffiche, vrouwen in Sabena, de bemanning en het onderhoudspersoneel, de evolutie van het reizigersprofiel. De laatste hoofdstukken belichten de chartermaatschappijen, het bankroet van Sabena (2001) en de opkomst van "de low cost" na Sabena. Bijzonder geslaagd is het geïllustreerd repertorium Sabena-uniformen en het overzicht van de door Sabena gebruikte toestellen. Website uitgever: www.borgerhoff-lamberigts.be.

Warm aanbevolen!

CERUTTI Vera, STAM Marjo, Creatieve fabrieken. Waardecreatie met herbestemming van industrieel erfgoed. Utrecht, (Uitgeverij C2Publishing) 2011. ISBN 978-90-81 76 63-02.

Creatieve fabrieken vertelt het verhaal van de transformatie van tien voormalige industriële complexen in bruisende plekken van creativiteit en innovatie. Wat gebeurt er in die herbestemde fabrieken en welke maatschappelijke meerwaarde wordt geleverd? Verkenningen van de diverse industriële locaties leveren een tiental inspirerende transformatieverhalen op met opmerkelijke overeenkomsten en effecten. De locaties zijn: de Westergasfabriek in Amsterdam, het Klokgebouw in Strijp S te Eindhoven, de RDM-Campus (Heijplaat, Rotterdam), de Vertrekhal Oranjelijn in Rotterdam, de DRU-fabriek te Ulft, de spinnerij Clos & Leembruggen (herbestemd tot Nieuwe Energie, "Huis van de Communicatie") te Leiden, de Caballero sigarettenfabriek op de Brinckhorst te Den Haag, de Zaans Chocoladefabriek (Zaandam) en twee buitenlandse voorbeelden (Zollverein te Essen en "Art District 798" te Peking).

Het helder gestructureerd en voortreffelijk geïllustreerd boek zoekt antwoorden op actuele ruimtelijk vragen in een tijd van toename van leegstaande fabrieksgebouwen en stagnerende economie. Hoe vind men een succesvol concept en invulling voor lege fabrieken? Wat is de rol van de tijdelijke tussenfuncties? Hoe de identiteit en de kracht van dit cultureel erfgoed gebruiken en met het herbestemmen nieuwe waarden creëren?

DAVID Johan, DE NIEL Paul, De steen-, pannen- en tegelbakker. Veldmap. Antwerpen, (Dienst Erfgoed Provincie Antwerpen) 2009.

Met het oog op de identificatie van oude werktuigen en hun gebruik lanceerde het MOT "ID-DOC", een on line hulpmiddel, waaraan zowel "het MOT" zelf als het EMABB aan meewerkte, en dat raadpleegbaar is via www.mot.be. De veldmap omtrent werktuigen van "**De steen-, pannen- en tegelbakker**" werd aanvullend gerealiseerd (op de digitale databank) voor identificatie van voorwerpen "op het terrein". Van elk object werd een tekening gemaakt (met schaal), wordt de naam opgegeven met een korte beschrijving, het "holotype", eventueel andere namen en het soort gebruikers. Deze object-steekkaarten worden voorafgegaan door een overzicht van "morfologische eenheden". Aanvullingen en suggesties zijn welkom op info@mot.be.

DEMEY Antony, LANSZWEERT Willem, WOLNY Maja, Erfgoed rond en op het water. Strandvisserij, IJstrandvaart, scheepsbouw en binnenvaart. In: OKV, jg. 49 (2011) nr. 6 (dossier).

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen presenteert in haar laatste nummer van 2011 een interessant dossier omtrent water en watererfgoed. Het dossier wordt voorafgegaan door een bespreking van de boeiende publicatie "Tussen wal en schip. Erfgoed op en rond het water in Vlaanderen" van Robertr Declerck en Margit Sarbogardi (uitgeverij Davidsfonds). Het katern zelf focust vooreerst op het **Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke** (www.visserijmuseum.be) met zijn vermaarde collectie schilderijen en foto's over het leven en werk der vissers, het aldaar tentoongestelde kustvissersvaartuig OD 1 (ook bekend als "Martha"), gevolgd door een relaas over het harde werk van de IJstrandvaarders. Verder wordt gefocust op het (eveneens vernieuwde) **Scheepvaartmuseum te Baasrode**, (www.scheepswervenbaasrode.be) waar vooral de binnenvaart en de traditionele scheepsbouw aan bod komen. De collectie van het Rijn- en Binnenvaartmuseum (www.rijnenbinnenvaartmuseum.be) komt ook (bondig) aan bod. Het dossier is bijzonder verzorgd en prachtig geïllustreerd.

DEMEY Thierry (red.), La Senne de la source au confluent. Brussel, (Badeaux) 2011.

Thierry Demey is een getalenteerde veelschrijver met visie: dat bewees hij eerder met boeken over Brusselse hoogbouw, de Brusselse haven, het bouwkundig erfgoed van koning Leopold II, e.a. Hij bewijst het ook weer met zijn nieuwste boek over de Zenne als cultuurlandschap. Zowel de geschiedenis als het landschap en het erfgoed van alle gemeenten, waar de Zenne passeert, komen aan bod in deze meer dan 500 pagina's dikke en overvloedig geïllustreerde gids.

De Zenne heeft "communautaire trekjes": de rivier ontspringt in Wallonië, passeert doorheen het Brusselse gewest en mondt uit nabij Zemst in de Dijle en het kanaal Leuven-Dijle (in Vlaams-Brabant dus). Industrieel erfgoed krijgt opvallend veel aandacht in deze gids en wordt beschreven "van bron tot monding": de steenontwinning ('petit granit') in Soignies (Zinnik) en Ecaussines (waar tot op vandaag steengroeven in bedrijf zijn), de glasfabriek Durobor te Soignies, maaldertijen te Horrues, het op één na oudste station van België te Braine-le-Comte (1842), plaats waar Arthur Brancart het marbriet uitvond.

Zo komen we in Rebecq met zijn toersitische smalspoorsweg (Rail Rebecq Rognon) en zijn interessante molenconfiguratie "Moulins d'Arenberg", om maar over de nabijgelegen porfiergroeven van Quenast te zwijgen, waar het merendeel van de massaal in België gebruikte kasseien vandaan kwam. De

S.A. des Carrières de Porphyre de Quenast (ontwikkeld door Joseph Zaman en Adolphe Urban) stelden in 1896 meer dan 3000 mensen tewerk. De groeven werden vanaf 1985 beheerd door S.A. Gralex maar zijn nu eigendom van Gralex-Benelux.

In het deel “Tussen Zenne en Kanaal van Charleroi” wandelen we met Thierry Demey langs het hellend vlak van Ronquières, de restanten van de Forges de Clabecq en het streekmuseum van Tubize (Tubeke), waar Fabelta de eerste kunstzijde, viscose en rayonne van België maakte. Veel aandacht gaat naar de economische geschiedenis van Halle, stad van talrijke brouwerijen en mouterijen, van Chicorei Pacha en (sedert 1994) van Côte-d’Or. Via Lembeek (met jenevertraditie) en een omweg langs de lambiekbrouwerij Boon bereiken we Brussel, waar de Zenne vanaf 1867 over een lang traject werd overwelfd. De aanleg van havendokken (eerst intra muros, later buiten het centrum van Brussel) onttroonde hier de Zenne als oord van industriële productie en scheepvaart. Ook het gedeelte over de industriële geschiedenis van Vilvoorde (Ca-va-seul, Delacre, e.a.) is zeer waardevol.

Het laatste deel “De tolketting en het Zennegat” rond het indrukwekkend rivierparcours af. Indexen, een bibliografie en een lijst van geklasseerde gebouwen sluiten het boek af. Of dit magnum opus in het Nederlands zal vertaald worden is nog niet zeker. Hoe dan ook, nu al kunnen we zeggen: zeer warm aanbevolen ! Verkrijgbaar tegen 38 euro in de betere Brusselse boekhandel.

GESCHE Nicole & NYST Nathalie (eds.), Les musées de l’ULB. ULB Museums. L’Université Libre de Bruxelles et son patrimoine Culturel. The Free University of Brussels and its cultural heritage. Brussel, (Réseau des musées de l’ULB) 2009. ISBN: 978-2-8052-0034-2.

Deze twee jaar geleden verschenen publicatie o.l.v. N. Gesché en N. Nyst, met een prachtig overzicht van de universitaire musea van de ULB, zowel in als buiten Brussel, heeft grote klasse. Het enthousiasme en de kwaliteit van de voordracht van één der hoofdsamenstellers (N. Nyst) tijdens de recente SIWE-studiedag van 16 december 2011 bevestigde de professionele netwerkaanpak, gevoerd sedert 2003.

We zetten hierna de volledige reeks ULB-musea, die in het voorliggend boek één na één door de directeurs van dienst worden toegelicht, op een rij (inclusief een aantal ULB-musea die niet tot het terrein van de toegepaste of exacte wetenschappen behoren):

1. ‘Centre de Culture Scientifique’ te Couillet-Charleroi (www.ubl.ac.be/ccs);
2. ‘Centre de Recherches et d’Etudes Technologiques des Arts Plastiques’ op de Campus Solbosch – gebouw H te Brussel-Elsene (www.ulb.ac.be/musees/cretap);
3. ‘Ecomusée du Viroin’ te Treignes (www.ecomuseeduviroin.be);
4. ‘Experimentarium’ op de Campus de la Plaine te Brussel-Etterbeek;
5. ‘Jardin Botanique Jean Massart’ te Brussel-Oudergem (www.ulb.ac.be/musees/jmassart);
6. ‘Musée d’Anatomie et d’Embryologie Humaines’ op de Campus Erasme - gebouw G ;
7. ‘Musée-Bibliothèque Michel de Ghelderode’ op de Campus Solbosch, gebouw A (www.ulb.ac.be/ghelderode);
8. ‘Musée de la Médecine’ op de Campus Erasme – gebouw 17, Brussel-Anderlecht (www.medicmuseum.be);
9. ‘Musée des Plantes médicinales et de la Pharmacie’ op de Campus de la Plaine, gebouw BC (www.ulb.ac.be/musees/mpmp);
10. ‘Musée de Zoologie et d’Anthropologie’ op de Campus Solbosch – gebouw U (www.ulb.ac.be/zoologie);
11. ‘Collection d’Art Contemporain’ in de Zaal Allende, Campus Solbosch.

Verder gaat aandacht naar een verdwenen (opgedoekt) museum, namelijk het ‘Musée Léon Leclère’ (een archeologische collectie) en bedreigde verzamelingen. Worden in dit kader genoemd: de collectie mineralogie, aardrijkskundige kaarten, microscopen (nu gestockeerd in een campusgebouw te Gosselies (Charleroi), een belangrijke collectie elektriciteit met o.m. schokgolfgeneratoren uit de jaren 1920 (voorlopig nog in gebouw U van de Campus Solbosch, maar er zijn verhuisplannen), een collectie omtrent mijnbouw en marmer...

Het boek gaat ook in op de verzameling kostbare werken (“réserve précieuse”) van de ULB, Campus Solbosch – gebouw D (<http://bib27.ulb.ac.be/fr/bibliotheques/reserve-precieuse/index.html>) en op het onroerend erfgoed van de ULB, die de ontwikkeling van de campussen belicht en in feite een echte weerspiegeling is van de 19de en 20ste eeuwse universitaire architectuur. Ook standbeelden en beeldhouwwerken, verspreid over de diverse campusgebouwen en groene zones van de ULB, worden belicht in een (allerlaatste) bijdrage.

Praktisch: prijs 22 €, port inbegrepen. Bestelling: stort 22 € op rekening 210-0429400-33 van ULB, avenue F.D.Roosevelt, 50, B-1050 Brussel – Code IBAN: BE79-210-042940033, BIC-code: GEBABEBB, met vermelding “BRO184000000 – livre Réseau Musées ULB.

SIRJACOBS Isabelle, Le Centre, une région façonnée par l'industrie. (Carnets du Patrimoine nr. 82). Namur, (Institut du Patrimoine Wallon) 2011. ISBN 978-2-87522-061-5.

In de succesvolle en grafisch zeer verzorgde reeks « Carnet du Patrimoine » verscheen onlangs een aflevering (nr. 82) over “Le Centre”, een industrieel bekken tussen de Borinage (aan de westkant) en de regio van Charleroi (aan de oostkant).

Het gebied is gekenmerkt door de ontwikkeling, vanaf de 18de eeuw al, van een hele waaier van industrietakken. Na een aantal korte inleidingen over deze “Far-West industrieel” wordt het industrieel per gemeente voorgesteld, te beginnen met La Louvière (Faïencerie Boch, Usines Gustave Boël, Forges – usines et fonderies de Haine-St-Pierre-drie belangrijke bedrijven waar weinig van overgebleven is- het kasteel van Bouly –vroeger bewoond door steenkoolmijnbazen-, veel sociale woningbouw en uiteraard ook de mijnsite Bois-du-Luc).

Verder komt Le Roeulx aan bod (Brasserie Friart), Soignies (Carrières Gauthier Wincqz, Carrières du Hainaut en Carrières du Clypot, maar ook de glasfabriek Durobor), Braine-le-Comte (met o.m. een origineel station uit 1842), Ecaussinnes (Steengroeven van Restaumont, kasteel Cousin), Seneffe (steengroeven ‘de la Rocq’, ‘Saint-Georges’, het veel recentere researchcentrum Total op de zoning van Feluy), het erfgoed van de glasnijverheid en de koolmijnen te Manage, Morlanwelz (met o.m. de Cité de l'Olive uit 1856), de bakkerij Le Bon Grain, Anderlues (met bewaarde schachtbok uit 1952), Binche (Brasserie La Binchoise, Puits Saint-Albert, de legendarische, nooit gebruikte kolenwasserij uit 1954 –in fasen herbested, maar nog niet afgewerkt, als archief- en administratief centrum) en tenslotte Estinnes (met o.m. de Brasserie Canart-Bougard). De scheepsliften van het Centrumkanaal, hellend vlak en Ronquières krijgen een aparte bespreking. Prijs 6 euro. Zeer warm aanbevolen! E-mail voor bestelling: mail naar publication@institutdupatrimoine.be .

VAN OOST Olga, POPPE Jeroen, Archipel, een netwerkvisie voor digitale duurzaamheid. Verslag van het eindevenement. In: FARO – Tijdschrift over Cultureel Erfgoed, jg. 4 (2011), nr. 4, p. 13-16

Deze bijdrage brengt een synthese van eindbevindingen en aanbevelingen vanuit Archipel, een onderzoeksproject (2009-2011) die tegemoet wou komen aan een aantal gemeenschappelijke behoeften van het cultureel erfgoedveld (en aanverwante domeinen) op het vlak van digitale lange-termijnarchivering (zie www.activearchives.org/wiki/Main_Page en www.archipelproject.be/documenten).

Verder in hetzelfde nummer van FARO volgen nog meer bijdragen over digitaal archiveren en innovatie in de archiefsector met o.m. “*Naar een meervoudig pad*

en een innovatieagenda voor de Vlaamse archiefsector” (Bart DE NIL & Marc JACOBS), een bijdrage van Martin BERENDSE over recente tendenzen in de archiefsector in Nederland, “*De modernisering van de Belgische archiefsector*” door Algemeen Rijksarchivaris Karel Velle. Daarop volgen reacties van twee deskundigen uit diverse deelvelden van de archiefsector. Al bij al een boeiende status quaestionis over het actueel archieflandschap en –beleid.

INHOUD

Voorwoord.....	2
Verslag van enkele recente activiteiten...	3
Komende activiteiten.....	5
Oproepen.....	7
Erfgoednieuws uit de regio's.....	9
Internationaal nieuws.....	24
Uitvindingen en uitvinders.....	32
Onder de leeslamp	36
Besprekingen publicaties.....	51

HOE SIWE STEUNEN? DOOR LID WORDEN VAN SIWE VZW

Door uw bijdrage (bedragen : zie onder) te storten op rekening 001-3088106-90 van SIWE vzw, Kluisdelle 12, 3010 Kessel-Lo (IBAN : BE 34 00 13 0881 0690 – BIC : GEBABEBB)

Lidmaatschapbijdrage 2012:

BELGIË

Sympathiserend lid :	20 €
Vereniging :	30 €
Steunend lid, bedrijf :	50 €

BUITENLAND

Sympathiserend lid :	30 €
Vereniging :	40 €
Steunend lid, bedrijf :	50 €